

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Historie synchronizovaného plavání v České republice

(Bakalářská práce)

Vypracovala: Dominika Koutníková

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2017

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA IN ČESKÉ BUDĚJOVICE

PEDAGOGICAL FACULTY

History of synchronized swimming in the Czech Republic

(Bachelor thesis)

Author: Dominika Koutníková

Supervisor: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2017

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Historie synchronizovaného plavání v České republice

Jméno a příjmení autora: Dominika Koutníková

Studijní obor: Mu – TVu - SZu

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí bakalářské práce: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2017

Abstrakt:

Tato práce pojednává o historii synchronizovaného plavání v České republice od začátků až po současnost. Její součástí je stručný nástin plavání v České republice a historie synchronizovaného plavání ve světě. Obsahuje i charakteristiku pojmu synchronizované plavání a nástin pravidel. Hlavní část se zabývá historií synchronizovaného plavání v České republice od jejích počátků až po současnost. Obsahuje také rozhovor se současnými reprezentantkami synchronizovaného plavání České republiky. Textová část je doplněna řadou dobových fotografií a příloh s popisky.

Klíčová slova: Česká republika, synchronizované plavání, historie, plavání ve světě, plavání

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: History of synchronized swimming in the Czech republic

Author's first name and surname: Dominika Koutníková

Field of study: Mu – Tvu - SZu

Department: Department of Sports studies

Supervisor: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

The year of presentation: 2017

Abstract:

This work deals with the history of synchronized swimming from the beginning to the present in the Czech Republic. It includes the outline of swimming in the Czech Republic and the concise history of synchronized swimming in the world. It also contains the explanation of the term synchronized swimming and its rules. The main part concerns in the history of synchronized swimming in the Czech Republic from its beginning till the present. As an important part there is also the interview with the present representatives of Czech synchronized swimming. The textual part is completed with great numbers of period photographs and appendices with their legends.

Keywords: Czech republic, synchronized swimming, history, swimming in the world, swimming

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma Historie synchronizovaného plavání v České republice vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

.....

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, panu Doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc., za vedení této práce a odborné rady při konzultacích. Dále bych chtěla poděkovat současným reprezentantkám Mgr. Soně Bernardové a Bc. Alžbětě Dufkové za poskytnutí rozhovoru a ochotu spolupracovat.

Obsah

1 Úvod	7
2 Metodologie práce	10
2.1 Cíl práce.....	10
2.2 Metody práce.....	11
2.3 Rozbor pramenů a literatury	11
3 Stručný nástin vývoje plavání	13
4 Charakteristika synchronizovaného plavání	21
4.1 Vysvětlení pojmu synchronizované plavání.....	21
4.2 Předpoklady k synchronizovanému plavání	23
4.3 Soutěže v synchronizovaném plavání.....	25
4.4 Pravidla synchronizovaného plavání	26
4.5 Ukázky povinných figur synchronizovaného plavání.....	29
5 Historie synchronizovaného plavání ve světě	31
5.1 Nástin vývoje synchronizovaného plavání ve světě	31
5.2 Nejvýznamnější osobnosti synchronizovaného plavání ve světě.....	35
6 Historie synchronizovaného plavání v České republice	42
6.1 Vývoj synchronizovaného plavání v České republice od jeho vzniku až po současnost	42
6.2 Nejvýznamnější osobnosti České republiky v synchronizovaném plavání.....	48
6.3 Přehled nejvýznamnějších center synchronizovaného plavání v České republice	57
7 Závěr	63
Seznam zkratk	64
Prameny a literatura	65

1 Úvod

Vodní prostředí má na lidský organismus velmi pozitivní vliv, proto se s velkým úspěchem využívá při rehabilitaci. Voda je součástí našeho života, bez ní bychom nepřežili víc než několik dní. U někoho může vzbuzovat obavu, úzkost, pro jiné je to součástí zábavy a hry. A lidské tělo je z většiny tvořeno vodou.

Plavání se stalo oblíbenou rekreací, radostí a v neposlední řadě i sportem. Přispívá k rozvoji tělesné i duševní zdatnosti, neboť pozitivně ovlivňuje činnost srdce, cév a zlepšuje dýchání i krevní oběh. Ve vodě na jedince tolik nepůsobí gravitační síla, ale naopak vztlaková síla, díky níž můžeme provádět takové pohyby, o kterých se nám na souši může nechat jen zdát, například splývání. Plavání velmi kladně ovlivňuje pohybový aparát. Účastní se ho velké komplexy svalových skupin všech končetin. Většinou jde o rotační pohyby, které mají příznivý vliv na rozsah kloubní pohyblivosti. Hustota vodního prostředí přispívá k tomu, že pohyby jsou vláčnější, bez prudkých a trhavých fází.¹

Nikdy nebyla vyslovena žádná teorie, která by dokázala, že by bylo plavání nezdravé. Veškerá literatura o plavání uvádí, že plavání, zejména pravidelné, přispívá ke zdraví, tělesné a duševní zdatnosti. Plavat mohou i lidé, kteří nemohou pro svůj špatný zdravotní stav nebo poškození pohybového aparátu provozovat jiné druhy sportu. Neexistuje žádné oslabení zdraví, při kterém by nebylo možné užívat pravidelné plavání k rekreaci nebo rehabilitaci. Plavání příznivě ovlivňuje činnost srdce a cévní soustavy, zlepšuje krevní obraz i oběh a dýchání, zvyšuje kloubní pohyblivost, otužilost, zrychluje rehabilitaci poúrazovou a pooperační, odstraňuje rychle únavu po těžké tělesné a duševní práci, umožňuje sportovní činnost od nejtěplejšího věku až do nejvyššího stáří. Na nemoci oběhové soustavy umírá v ČR 53 % mužů a 57 % žen. Při tom pravidelné plavání je jedním z významných činitel, který může přispět k ozdravení srdečně-cévní oběhové soustavy.² Plavání má mnohostranný význam. Jeho účinek je rozdílný podle toho, k jakému účelu a za jakých podmínek se provádí. Svou specifikou je vynikajícím prostředkem tělesné výchovy. Využívá se v různých oblastech tělesné

¹ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 10.

² Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 12.

kultury, a je proto její součástí. Plavat mohou lidé méně zdatní, štíhlí i s nadprůměrnou hmotností, a dokonce lidé s určitými zdravotními poruchami.³

Vzniklo mnoho vodních sportů, jako například vodní pólo, potápění, skoky do vody a také synchronizované plavání. Synchronizované plavání, jinými slovy akvabely, patří mezi nejtěžší a nejkrásnější sporty, ale stále stojí ve stínu jiných, známějších sportů. V České republice o něm není napsáno mnoho odborných publikací, nicméně se těší velkému obdivu.

Právě tomuto sportu jsem se věnovala v TJ Tábor⁴. Strávila jsem tam několik let, které byly velkým přínosem pro moji budoucí práci s dětmi. Zkušenosti a v neposlední řadě také styly plavání využívám při svém studiu tělesné výchovy.

³ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 9.

⁴ TJ Tábor (Tělovýchovná jednota Tábor). Trenérky oddílu synchronizovaného plavání byly: nejprve J. Chmelová, posléze M. Dvořáková.

2 Metodologie práce

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je s pomocí využití všech dostupných pramenů a literatury zpracovat historii synchronizovaného plavání v České republice, od jeho vzniku až do současnosti.

Úkoly práce:

Z tohoto cíle vyplývají následující úkoly.

- ✓ provést detailní obsahovou analýzu všech dostupných písemných pramenů a fotografií, literatury, dobových periodik, internetových zdrojů a online řízeného rozhovoru se současnými reprezentantkami.
- ✓ zpracovat stručný nástin vzniku a vývoje synchronizovaného plavání ve světě.
- ✓ z nashromážděných poznatků sestavit co nejpodrobnější historii synchronizovaného plavání v České republice, od jeho vzniku až po současnost.
- ✓ zpracovat nástin pravidel a soutěží synchronizovaného plavání.
- ✓ zpracovat dobové fotografie do textu a do přiložených příloh. Nastínit a vysvětlit povinné figury synchronizovaného plavání a doplnit je dobovými ukázkami.

Předmět práce:

Z hlediska **časového** je předmět vymezen od počátků synchronizovaného plavání ve světě tedy období od roku 1890 až po současnost.

Z hlediska **obsahového** je předmět práce zaměřen na historii synchronizovaného plavání jako výkonnostního či vrcholového sportu, včetně seznámení s jeho největšími osobnostmi a jejich přínosem pro další vývoj tohoto sportu. Součástí je přehled nejvýznamnějších klubů synchronizovaného plavání v České republice.

Z **územního** hlediska je práce primárně zaměřena na historii synchronizovaného plavání v České republice, v širším kontextu pak na celý svět, nejvíce však Ameriku a Austrálii.

2.2 Metody práce

Jedná se o standardní historickou práci z našich a světových dějin, tedy konkrétně z dějin tělesné výchovy a sportu se zaměřením na synchronizované plavání. Důraz je kladen na detailní zpracování všech dostupných informací, tištěných pramenů a současné literatury v České republice. Vzhledem k tomu, že synchronizované plavání je více oblíbené a rozšířené ve světě než v České republice, bylo třeba získat podklady od nynějších spolků a zpracovat dostupné písemné, fotografické prameny včetně internetových zdrojů a online řízeného rozhovoru s reprezentantkami České republiky v synchronizovaném plavání.

Pro zpracování získaných informací byla použita standardní historická metoda, především přímá a progresivní. Dále práce využívá bibliografickou metodu, která vychází z vyprávění důležitých osobností a současných reprezentantů synchronizovaného plavání České republiky. Bibliografickou metodu jsme použili především z nedostatku současných pramenů a literatury.

2.3 Rozbor pramenů a literatury

Na téma historie synchronizovaného plavání v České republice nebyla doposud zpracována žádná odborná publikace, která by pojednávala pouze o historii synchronizovaného plavání v České republice. Velký problém představovaly nevyváženosti v historických pramenech ve světové literatuře oproti české. Hlavním zdrojem pro bakalářskou práci bylo zpracování souvztažných písemných a fotografických pramenů. Při zpracovávání tohoto tématu hrály archivní zdroje velkou úlohu, byla z nich čerpána velká část.

Největším zdrojem informací se staly dobový tisk, literatura a kroniky spolků synchronizovaného plavání v České republice. Z hlediska rozsahu byla pro tuto práci stěžejní dobová periodika, avšak ne každý spolek v České republice je vedl, a proto jsem použila v menší míře i webové stránky jednotlivých klubů.

Pro získání výše zmíněných materiálů jsem v rámci práce navštívila Národní knihovnu v Praze a Akademickou knihovnu v Českých Budějovicích, kde jsem získala dostupné informace o historii plavání a synchronizovaného plavání ve světě a spoustu dalších užitečných zdrojů. Velkým přínosem informací byly návštěvy spolků

synchronizovaného plavání v České republice, a to zejména TJ Tábor a TJ Tesla Brno. V brněnském oddílu synchronizovaného plavání jsou naše současné reprezentantky, díky nimž jsem získala spoustu informací, kterými jsem rozšířila bakalářskou práci.

Dalším významným pramenem, z něhož bylo čerpáno, jsou online řízené rozhovory se současnými reprezentantkami České republiky v synchronizovaném plavání. Vše je doplněno fotografickými přílohami, které jsou součástí textu. U fotografických příloh byla dána přednost fotografiím z literatury a kronik spolků, v případě nedostatku informací bylo čerpáno z webových stránek klubů a dalších internetových zdrojů. Podružný význam pro zpracování tematiky bakalářské práce měl i použitý soubor tištěných pramenů, kterých nebylo mnoho. Z něj byly využity především *Teorie plaveckých sportů* (2001). Brno: Masarykova univerzita a *Synchronizované plavání* (1992). Olomouc: Rektorát UP a Hoch, M., et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Z internetových zdrojů měl největší význam pro svou obsáhlou historii a spoustu informací ze světa synchronizovaného plavání zdroj *History of synchronized swimming*, který je umístěný na <http://synchroswim.isport.com/synchronized-swimming-guides/history-of-synchronized-swimming>. Ostatní internetové zdroje hrály pouze podružnou roli, zde jsem získala dobové fotografie a stručný nástin historie.

3 Stručný nástin vývoje plavání

V Indickém oceánu těsně u ostrova Bali leží hluboká mořská rýha. I s nízkou hladinou moře představovala před 900 000 lety devatenáct kilometrů vody oddělující Bali od sousedního ostrova. Nedávno vykopané pozůstatky kamenných nástrojů dokazují, že se tam naši předkové dostali buď přeplaváním (čluny byly nalezeny v archeologických záznamech mnohem později). To, že Homo erectus byli dobrými plavci, dokazují nálezy v jihovýchodním Španělsku staré 1 – 1,5 milionu let. Homo erectus uplaval asi pět kilometrů širokou úžinou mezi Afrikou a Gibraltarem, a tak se dostal do Španělska.⁵

Od vzniku dějin lidstva nejsou žádné dochované doklady o vztahu člověka k plavání. Můžeme si myslet, že lidé ovládali plavání stejně dobře jako ostatní dovednosti. Na základě studia kmenů lze dokázat, že plavání patřilo vedle chůze, lezení apod. k základním dovednostem člověka. Dříve člověk tuto dovednost potřeboval nejen pro existenční přežití, ale také pro boj s nelítostnou přírodou a ochranou lidstva. Z toho, jak doposud plavou domorodci v nitru Afriky a Jižní Ameriky, usuzujeme, že tehdejší lidé užívali jak střídavých, tak i současných pohybů končetin. Zřejmě napodobovali pohyby koně, psa a žáby.⁶

Velkého rozmachu dosáhla tělesná výchova, a tedy i plavání, v období otrokářské společnosti. Vládnoucí třída otrokářů již byla do značné míry osvobozena od existenčního boje s přírodou i od manuální práce. Tato skutečnost dala možnost rozkvětu umění a položení základů věd. Otrokáři jako představitelé vládnoucí třídy měli zájem, aby jejich děti, dědicové majetku a moci, dostaly co nejlepší vzdělání. Zvali proto do svých domů učitele, kteří je vyučovali základům tehdejších věd, různým druhům umění a tělesné výchově, jejíž součástí bylo také plavání.⁷

Obliba plavání byla zaznamenávána na vázách i dalších nádobách, a také na různých soškách i za dob starého Egypta. Kresby zobrazují právě plavajícího člověka. Najdeme zde i obrazy žen, to znamená, že plavání nebylo výjimkou ani pro ně. Na

⁵ Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 17.

⁶ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 12.

⁷ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 12.

některých papyrusech⁸ můžeme dokonce najít i zmínku o učitelích plavání, kterého si najímali nejrůznější faraóni, aby tomuto způsobu pohybu učil jejich děti.

Ve starém Řecku patřilo umění plavat hned vedle čtení a psaní k důkazu vzdělanosti a bylo považováno za základní vyučovací předmět na tehdejších univerzitách. Každý, kdo neuměl číst a plavat byl považován za nevzdělance. Například Platón se ve svých „Zákonech“ se táže: „...*Mohou lidé, kteří podle přísloví – neumějí číst ani plavat, zastávat nějaký úřad?...*“ V pořadu tělovýchovných slavností na počest řeckých bohů nechyběly ani plavecké a skokanské exhibice. Plavání mělo též značný podíl v tělesné přípravě řeckého vojska. Významnou roli v námořních bitvách měla skupina speciálně vycvičených plavců, jejichž úkolem bylo přiblížit se pod vodou k nepřátelským lodím a způsobit paniku ještě před zahájením boje.⁹

Pozadu nezůstal ani Řím, jenž dal vodě nový rozměr, a to relaxaci. Z této epochy se dochovaly spousty pozůstatků přepychových lázní s velkými bazény, které byly využívány k relaxaci a regeneraci těla. Řecký způsob výchovy vojáka se později přenesl i do Říma. Vojáci oděni v plné zbroji se učili plavat. Nejen plavání, ale také potápění se těšilo velkému zájmu. Nejlepší plavci byli najímáni, aby se potápěli ke ztroskotaným lodím a sbírali cenné předměty.

Obliba tělesné výchovy a plavání začala pozvolně klesat, když roku 394 n. l. vydal císař Theodosius I. přísný zákaz konání olympijských her. Lidé začali dávat přednost spíše pasivnímu pohybu, a to pozorování sportovců a gladiátorů. Obdobou zápasů ve vodě byla tzv. naumachie¹⁰, kdy se jeden bojovník za velkého aplausu římských obyvatel snažil utopit toho druhého.

Feudální společnost dovršila úpadek tělesné výchovy. Zásluhy na tom měla křesťanská ideologie, která zakazovala jakoukoli péči o tělo. Lidské tělo se stalo nástrojem ďáblovým podle toho, jak se s ním zacházelo. Raný feudalismus byl proto charakterizován špínou a morovými epidemiemi. Pouze prostí lidé často přestupovali náboženská dogmata a hledali osvěžení v řekách a rybnících.¹¹ Voda byla navíc středověkými inkvizitory používána jako jeden z nástrojů spravedlnosti k mučení.

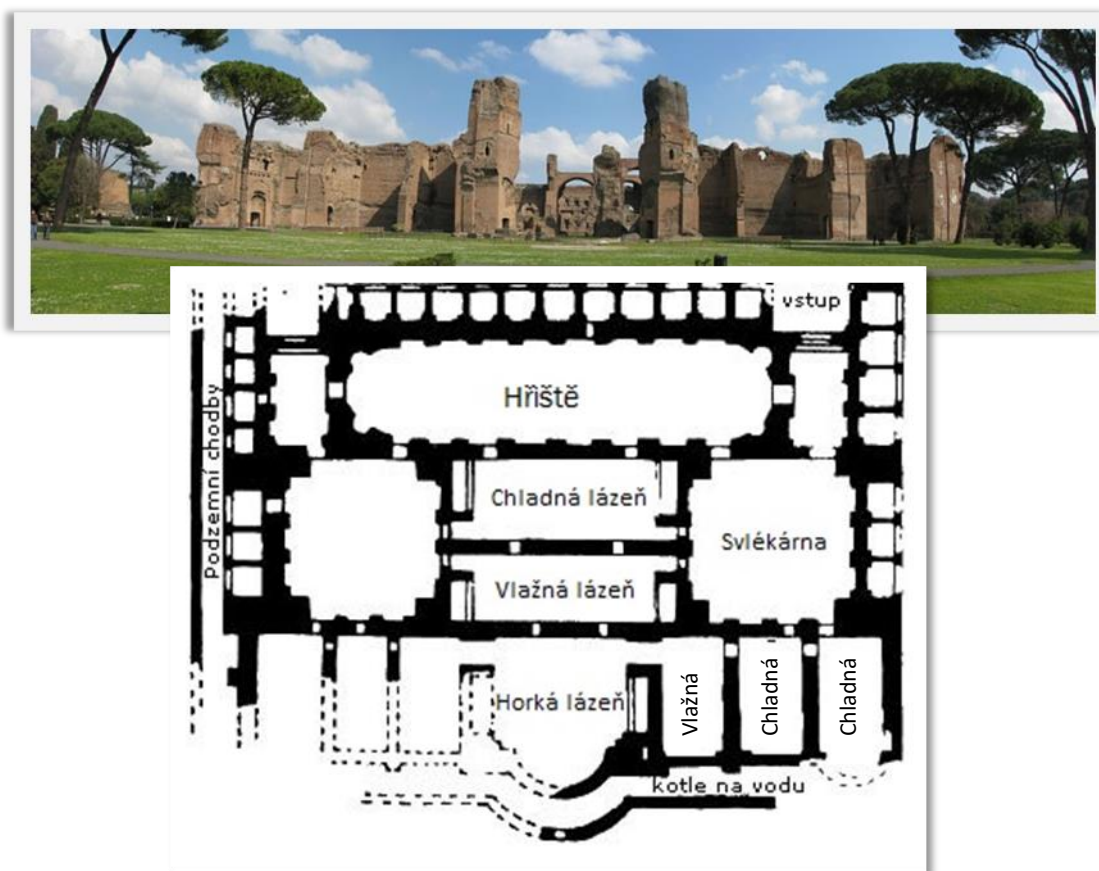
⁸ Papyrus – Materiál, na který se psalo ve starověku. Papír vznikl z rostliny nazývané papyrus.

⁹ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 12.

¹⁰ Naumachie – Zápas na jezeře, moři nebo umělém bazénu, kdy gladiátoři nebo váleční zajatci bojovali proti sobě, za účelem utopit toho druhého.

¹¹ Hoch, M. a kol. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 14.

Například ženy obviněné z čarodějnictví byly vhažovány do vody se svázanýma rukama. Některé z nich se pochopitelně utopily.

Obrázek 1. Na fotografii nahoře jsou zobrazeny zříceniny Caracallových lázní v Římě v roce 2009. Lázně vznikly mezi lety 212 – 216 a obsahovaly jak horkou, vlažnou, tak i chladnou koupel a také plavecký bazén. Na plánu dole je půdorys původních Caracallových lázní.

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Caracallov%C3%A1zn%C4%9B>

Jediní, kdo se nemuseli v těchto dobách bát, byli rytíři. Plavání totiž patřilo k sedmi rytířským ctnostem, mezi které dále patřila jízda na koni, šerm, střelba z luku, zápas, šachy a skladba básně. Až humanismus přinesl plavání nový obzor. Svět se vracel ke kráse lidského těla a roku 1538 vznikla první učebnice plavání, kterou napsal Nikolaus Wynmann. Také Jan Ámos Komenský ve svém díle Orbis pictus popsal plavání různými způsoby.

Naše země prošly poněkud odlišným historickým vývojem, než jaký známe u Řeků a Římanů. Otrokářský řád se u nás plně nerozvinul a naše kmeny většinou přecházely většinou z prvobytně pospolné společnosti přes období předfeudální k feudalismu. O plavání z těchto dob máme pramálo doloženým zpráv. Byzantský Mauricius psal o Slovanech, jak byli vynalézaví a způsobu boje, kdy se uměli rychle

přepravovat přes řeky, „*předčíte z toho hlediska všechny lidi*“.¹² František Palacký v Dějinách národu českého v charakteristice Slovanů uvádí: „*...Slované byli podle starých zpráv středně vysocí..., ve vodě, zvláště co plavači a potápěči, se dobře znali...*“ V památné bitvě krále Vladislava II. roku 1158 u Milána zvítězilo české vojsko nejen díky skvělému boji, ale také díky tomu, že přeplavalo řeku a tím překvapilo nepřítele. Z toho můžeme usuzovat, že i čeští vojáci uměli skvěle plavat.

Éra počátků sportovního plavání byla těsně spjata s vytrvalostními výkony. Výzvu vytvořil anglický básník lord George Gordon Byron, který přeplaval roku 1810 Dardanelskou úžinu, aby si ověřil pravdivost řecké báje o Leandrovi. O několik desítek let později anglický kapitán Matthew Webb přeplaval po několika pokusech jako první na světě kanál La Manche. Byl to vynikající plavec a velice známý ještě předtím, než dosáhl tohoto úspěchu. Dostal Stanhopovu medaili za záchranu osob, kdy během plavby na své lodi zachránil tonoucího člena posádky.

První Čechoslovák, který přeplaval kanál La Manche, byl František Venclovský. Dokázal to v roce 1971 a to v čase 15 hodin a 26 minut. Řekl: „*...Nebojte se překážek! Ať žádná hora není pro Vás dost vysoká, ať žádný cíl není dost vzdálený, ať žádná řeka není dost široká...*“

„...Já su tak šťastný...“ zní po moravsku v anglických vlnách.

„Já su tak šťastný...“ vyslovuje nejistě a kostrbatě, ale je v tom nesmírná radost i nekonečná úleva.

„Moc šťastný su...“

Odevzdal moři vše.

Při plavbě myslel na svůj domov – to není laciné slovo.

„Angličané byli překvapeni, že jde z moře vztyčený, bez cizí pomoci, že neleze po čtyřech, jako se stává většině plavců. Dokonce se proběhl kolem doverských skal.

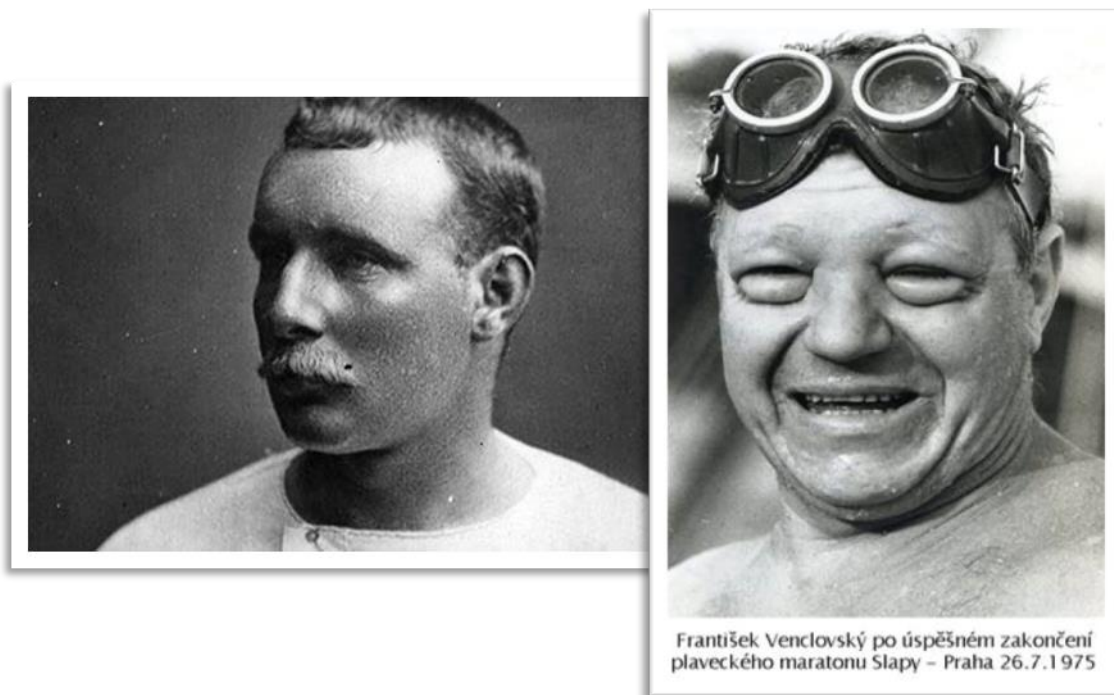
Kde se v něm bere ta energie po téměř šestnácti krutých hodinách?

„Já su tak šťastný...“ zní navzdory všem malomyslným.

Za chvíli už budou doma vědět, že máme prvního, který přišel, viděl a zvítězil...“¹³

¹² Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 18.

¹³ Převzato z knihy Františka Venclovského *La Manche můj osud*.

Obrázek 2. Na fotografii vlevo je kapitán Matthew Webb ze dne 25. srpna 1875, den poté, co přeplaval Kanál La Manche za 21 hodin a 45 minut. Fotografie vpravo zachycuje Františka Venclovského, prvního Čechoslováka, který přeplaval kanál La Manche roku 1971 v čase 15 hodin a 26 minut. Zdroj: http://prerovsky.denik.cz/zpravy_region/ja-su-tak-stastne-frantisek-venclovsky-pred-45-lety-preplaval-la-manche-20160729.html

O plavání ve smyslu, jak ho vnímáme dnes, můžeme mluvit až od první poloviny 19. století. V polovině 60. let 19. století se začaly v Londýně zakládat první plavecké kluby. Tím vznikl základ pro další soutěžení, zejména mezi studentskými kolejiemi i mezi jednotlivými studenty. Lze tedy říct, že kolébkou sportovního plavání se tak stala Anglie, která byla největší koloniální mocností a nejvyspělejší zemí té doby. Čin lorda Byrona, jímž si ověřil pravdivost řecké báje o Leandrovi, ovlivnil na dlouhá léta další světový vývoj plavání. Ženy i muži ve snaze dosáhnout nejlepšího času překonávali mořské průlivy. Kromě Dardanelské úžiny překonávali také kanál La Manche a další průlivy. Účastnili se také distančních závodů, například Napříč Paříží, jenž patřil k jednomu z nejslavnějších.

Velké oblibě se tehdy těšilo potápění. Pořádaly se závody v plavání pod vodou na vzdálenost, rychlost i délku pobytu pod vodou. V průběhu dalšího vývoje se však potápění ubíralo svou vlastní cestou. Dnešní sportovní potápění, při kterém se používají ploutve, dýchací trubice a přístroje, je samostatnou disciplínou.¹⁴

¹⁴ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 15.

První zaznamenaná plavecká soutěž u nás se konala roku 1845 ku příležitosti příjezdu prvního parního vlaku z Olomouce do Prahy. Roku 1808 byla otevřena první Vojenská plovárna na Vltavě, již mohlo využívat i běžné obyvatelstvo. Roku 1840 se založila Občanská plovárna na Vltavě, která původně sloužila všem občanům společně, ale později si civilisté postavili svoji. Občanská plovárna se řadí k nejstarším dochovaným pořičním lázním v Praze.

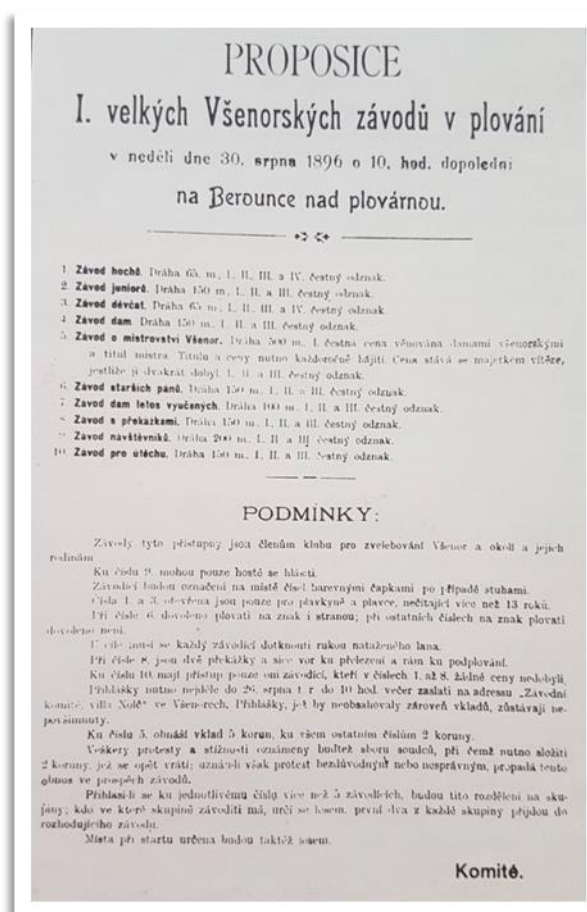
Od té doby začala vznikat sousta plaveckých odborů. Jako první byl klub AC Praha, v němž bylo zavedeno i sportovní plavání¹⁵. Roku 1895 se uspořádaly 1. veřejné zemské závody v plavání na Vltavě mezi Střeleckým ostrovem a Žofínským ostrovem. Dalšími oddíly, které vznikly roku 1910, byly odbory klubů AC Sparta a SK Podolí.

Dříve se těšil velkému zájmu a popularitě plavecký styl prsa, v roce 1873 byl představen kraul, a to Johnem Arthurem Trudgenem, který ho okopíroval od amerických indiánů. Roku 1896 se plavání poprvé objevilo na LOH v Athénách, prvních mezinárodních olympijských hrách konaných v moderní éře. Téhož roku bylo uspořádáno první Mistrovství Zemí koruny české. Hlavní disciplínou bylo plavání na 2000 metrů volným způsobem. O pár let později byl závod rozšířen o závod na 500 metrů volným způsobem. Od roku 1900 se závody opakovaly každoročně a byly brány jako mezinárodní. Od té doby se začalo plavání v Československu velmi rozvíjet.

Pořadatelé se snažili zvýšit přitažlivost plaveckého sportu různými atraktivními vložkami. V Roudnici roku 1902 zařadili do pořadu závody na neckách, v sudu a na kládě. Lidé proto pohlíželi na plavání jako na atrakci. Pravděpodobně z tohoto důvodu, ale i z důvodu náboženských, měli plavci - studenti ve školách potíže. Aby se vyhnuli pronásledování ze strany učitelů, používali pseudonymy (Jesenský-Nessej, Riedl-Vodník, Franěk-Sumec atd.).

¹⁵ Plavání – Dřívější označení pro plavání.

Z nejvýznamnějších závodů před první světovou válkou je třeba jmenovat závod Napříč Prahou, který byl založen v roce 1906 podle vzoru závodu Napříč Paříží. Velmi populární soutěží byl též Bürgermeisterův memoriál. Závody se konaly většinou na vorových plovárnách a na Císařské louce.¹⁶ Napříč Prahou, neboli Závod přes tři jezy, je vodáckým závodem, jenž překonává pražské jezy, které se pro veřejnost otevírají právě jednou ročně k příležitosti tohoto závodu. Pod svými křídly ho má spolek Junák.

Obrázek 3. Kopie propozic z I. velkých Všenorských závodů v plavání ze dne 30. srpna 1896. Zdroj: Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 19.

Roku 1908 byla založena mezinárodní federace FINA (Fédération Internationale de Natation Amateur). Tento čin vytvořil předpoklady pro vytyčení jednotlivých směrnic a pravidel a tím dal základ soutěžením v mezinárodním měřítku. V průběhu vývoje byly v rámci FINA zřízeny komise skoků do vody (r. 1928), vodního póla (r. 1928) a synchronizovaného plavání (r. 1956). Tyto komise řídily jednotlivá odvětví plaveckých sportů. Masový rozvoj plaveckých sportů po první světové válce si vyžádal zřízení

¹⁶ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 20.

dalších teritoriálních organizací, které FINA podléhaly. Roku 1927 byla založena evropská plavecká liga LEN (Ligue Europeenne de Natation).¹⁷

U nás byla roku 1914 založena plavecká asociace ČSPS za účasti klubů AC Praha, AC Sparta a Moravská Slávia. Ten samý rok se sehrál i první zápas ve vodním pólu. První mistrovství Československa se konalo roku 1919 a závodilo se jak v kategorii žen, tak i mužů. Probíhalo červenci na Vltavě u Císařské louky. Závodní tratě byly 100, 200, 400 a 1000 metrů volným způsobem. Vítězem 100 i 1000 metrů byl p. Hora z AC Sparta, 400 metrů volným způsobem v kategorii žen vyhrála Mejzlíková.

Od roku 1927 se v Československu začínaly slavnostně otevírat kryté plavecké bazény a plavecké stadiony. Velké úsilí bylo věnováno i plavecké výuce, například v roce 1939 byla vyhlášena akce „každý hoch a dívka plavcem“, která probíhala po celé válečné období na každém vhodném místě, kde se dala výuka provádět – koupaliště, řeky, přehrady i rybníky. S blížícím se koncem války se ale také postupně uzavíraly zimní bazény, zakazovalo se cestování vlakem a plavci soustřeďovali svoji činnost na letní období ve svém nejbližším okolí. To také znamenalo propagaci a rozvoj plaveckých sportů na venkově.¹⁸

Od roku 1945 pomáhaly plavecké kluby opravovat a uvádět do provozu plavecká koupaliště a bazény a tím si zajišťovaly svoji závodní činnost. S velkým rozvojem plaveckých bazénů se také začaly rozvíjet další plavecké kluby v ČSSR. Roku 1956 u nás vznikl vůbec první klub v uměleckém plavání (později synchronizovaném plavání), který byl ale na dlouhou dobu osamocen. Od té doby se začalo synchronizované plavání rozvíjet i v ČSSR.

¹⁷ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 15.

¹⁸ Plavání. (2015). Získáno 13. duben 2017, z <http://www.sportovnilisty.cz/nejstarsi-historie-plaveckych-sportu-v-cechach/>

4 Charakteristika synchronizovaného plavání

4.1 Vysvětlení pojmu synchronizované plavání

„...Synchronizované plavání je nejmladším odvětvím plaveckých sportů. Metodika sportovního tréninku a technika sportu jsou sestaveny na základě poznatků anatomicko-fyziologických, psychologických, estetických a v souladu s teorií a praxí pedagogiky. Tento sport plně vyhovuje pohybovým a duševním zálibám a sklonům žen a dívek a nachází u nich plné pochopení.

Synchronizované plavání patří mezi nejzdravější sporty. Velký význam má pravidelný, soustavný a cílevědomý proces se stoupající fyzickou náročností. Vede k dokonalému ovládnutí pohybu, ke zvyšování koordinace v nezvyklém vodním prostředí a k všestrannému a souměrnému rozvoji všech orgánů. Dochází k symetrickému funkčnímu zbytnění svalstva končetin i trupu, což příznivě ovlivňuje růst kostí a správné držení těla. Zvláště příznivě působí výcvik synchronizovaného plavání na rozvoj oběhového a dýchacího aparátu. Střídavý pohyb ve vodě a na vzduchu, střídání teploty vede ke zdokonalení thermoregulační schopnosti organismu. Pohyb končetin proti odporu vody brání rychlým pohybům a tím možnosti poškození kloubů, vazů nebo svalstva...¹⁹

Ladné pohyby, choreografie sladěná do posledního detailu, barevné, lesklé, třpytivé plavky, výrazné líčení, úsměv od ucha k uchu a hlavně sestava předvedená přesně do rytmů hudby, to vše obsahuje synchronizované plavání a je jedinečnou kombinací, která spojuje tanec, plavání a gymnastiku. To, co na první pohled vypadá jako elegantní pohyby, je však ve skutečnosti velká dřina, za níž stojí mnoho hodin tvrdého tréninku ve vodě i na suchu. Dříve bylo předváděno jako zpestření o přestávkách mezi jednotlivými plaveckými soutěžemi. Synchronizované plavání se řadí mezi esteticko-koordinační sporty, mezi které patří například i krasobruslení nebo gymnastika. Považujeme z hlediska soutěží MS a OH za kolektivní sport s vysokou fyziologickou a pohybovou náročností. Provádí se ve vodě, avšak příprava nácvičku jednotlivých figur je ve velké míře nacvičována na suchu.

Podstatou synchronizovaného plavání jsou různé cvičební prvky z gymnastiky a akrobacie, které ve vodě provádí jedna cvičenka, dvojice nebo čtyř až osmičlenné

¹⁹ Klečková, J. (1992). *Synchronizované plavání*. Olomouc: Rektorát UP, s. 3.

družstvo v souladu s hudbou. Každý pohyb je vázán na hudbu a dohromady při volné sestavě vyjadřují celkové téma vystoupení. Význam synchronizovaného plavání je v mnohém shodný s významem ostatních odvětví plaveckého sportu. Všestranný plavecký výcvik, jenž je nezbytným předpokladem, působí blahodárně na rozvoj celého organismu, speciální výcvik rozvíjí nové dovednosti a návyky.²⁰

Všechny figury jsou prováděny pod vodou. Pro celkový dojem má závodnice přeplout bazén 3 – 4 krát. V týmech se závodnice opakovaně pod vodou přemísťují na velkou vzdálenost po dobu 35 – 45 sekund. Po dosažení hladiny a po prvním nádechu musí v zájmu v zájmu dobrého bodového ohodnocení pokračovat v náročných prvcích, usmívat se a nemohou na sobě dát na sobě znát, že často pracovaly pod vodou na hranici svých možností.²¹

U začátků synchronizovaného plavání stáli muži, kteří se v roce 1890 zúčastnili soutěže ve vodním baletu²². O rok později se uskutečnila další soutěž, jež byla také jen pro muže, a to v uměleckém a obrazcovém plavání. Výhradně mužské týmy byly brzy vystřídány ženami, neboť se zdálo, že pro tento sport mají větší předpoklady. Od té doby je to ryze ženský sport, i když existují výjimky, kdy se tomuto sportu věnují i muži.²³

²⁰ Hoch, M. et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 125.

²¹ Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 108.

²² Vodní balet – Předchozí název pro synchronizované plavání.

²³ Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 35.

4.2 Předpoklady k synchronizovanému plavání

Každá budoucí akvabela, musí mít především velkou oporu a podporu v rodině. Tréninky několikrát týdně, často i v brzkých ranních hodinách, i o víkendu, nabourají časový harmonogram rodiny. Velkou nevýhodou všech potenciálních akvabel je, že tréninky probíhají v plaveckých stadionech, které bývají jen ve větších městech. Ale ani velké město s plaveckým stadionem není záruka toho, že zde existuje oddíl synchronizovaného plavání. Většina trenérek těchto oddílů se rekrutuje z bývalých vynikajících akvabel, a proto tyto oddíly vznikají i v místě jejich působení.

Synchronizované plavání je velmi náročný sport, který vyžaduje velkou sílu, vytrvalost a schopnost se přizpůsobit. Všechny figury jsou prováděny pod vodou. Plavkyně proto používají speciální nosní klipsy, ty jim pomohou zůstat pod vodou déle, aniž by jim tekla voda do nosu. Závodnice se musí neustále usmívat a nenechat na sobě znát, že často podává výkon za hranic svých možností. Proto synchronizované plavání není pro každého. Navenek působí velice ladně a jednoduše, ovšem při bližším zkoumání člověk přijde na to, že je to sport velice náročný, vyžadující přesnost, vytrvalost a schopnost týmové spolupráce. Akvabely musí být synchronní jako jedna osoba a jejich snažení je podmíněno neustálou pílí a pozorností při náročných trénincích.

„...Základní výcvik synchronizovaného plavání je nezbytně nutný k tomu, abychom mohli přistoupit k nácvičku figur. Stavěbním kamenem je perfektní znalost plaveckých způsobů, potápění a orientace pod vodou. Na ně navazují všechny způsoby ploutvových pohybů, základní i doplňkové polohy, základní obraty a šlapání vody. Při použití plaveckých způsobů ve velkých sestavách se však provedení poněkud liší od závodního plavání, a proto je nutné i tyto odchylky procvičovat.

Základním výcvikem získá plavkyně jistotu a cit pro vodu. Naučí se správnému držení těla a ovládání všech jeho částí. Zvykne si správně a pravidelně dýchat, hospodařit s dechem a co je velmi důležité, délka jejího pobytu pod vodou se postupně prodlužuje...“²⁴

Sportovní příprava není jednoduchá a vyžaduje spoustu času a úsilí. Ideální věk pro začínající akvabely je 6 – 7 let. V této době už děvčátka dokážou chápat pokyny

²⁴ Klečková, J. (1992). *Synchronizované plavání*. Olomouc: Rektorát UP, s. 7.

trenéra. Nejdůležitější předpoklady jsou výborné plavecké dovednosti, proto je v prvních měsících tréninku je kladen velký důraz na perfektní zvládnutí všech plaveckých stylů. Každodenní trénink světové špičky v synchronizovaném plavání je doplňován o baletní a gymnasticko-akrobatickou přípravu v tělocvičnách s doprovodem hudby, a to před nebo po zátěži ve vodě a představuje novou zátěž.

Samotný plavecký trénink je v závodní formě tak náročný, že je možné akvabely převést k závodnímu plavání. Po dvou až třech letech plaveckého tréninku je plavecky talentovaná akvabela v plaveckém způsobu, pro který má největší dispozice, schopna dosahovat časy, které ji řadí na desáté až dvacáté místo v dlouhodobých tabulkách plavkyň ČR.²⁵

Suchá příprava akvabel probíhá převážně v tělocvičně. Děvčata trénují především balet a gymnastiku, kvůli ladnosti pohybu, dokonalému provedení a koordinaci, ale trápí svá těla i posilováním, při němž získají patřičný základ pro tzv. nesené figury, které jsou pro diváky velmi atraktivní.

Obrázek 4. Obě fotografie zachycují předvedení tzv. nesených figur. Na fotografii vlevo jsou starší žákyně z TJ Tábor, fotografie vpravo představuje ruské akvabely, které vyhrály LOH v Rio de Janeiru roku 2016. Zdroj: <http://akvabelytabor.rajce.idnes.cz/>

²⁵ Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 108.

4.3 Soutěže v synchronizovaném plavání

Synchronizované plavání je soutěžní disciplína, která se plave buď sólo, duo nebo kombo²⁶. Vzhled povinných figur je přesně určen pravidly FINA. Hodnotí se provedení a obtížnost jednotlivých figur. Závod hodnotí lichý počet rozhodčích, kteří poté udělí body od 0 do 10 za technické provedení a umělecký dojem, přičemž nejvyšší a nejnižší známka se škrte.

V technických sestavách musejí plavkyně provést vylosovanou sestavu figur ve stanoveném pořadí. Rozhodčí hodnotí přesnosti poloh a přechodů a jejich zvládnutí (rozsah, výšku, stabilitu a plynulost pohybu). Ve volných sestavách nejsou žádná omezení choreografie ani hudby a rozhodčí v nich hodnotí provedení plaveckých způsobů, figur a hnacích technik, přesnost obrazců a hlavně synchronizaci plavkyň. Na vrcholné úrovni rozhoduje kromě bezchybného provedení také vysoký stupeň obtížnosti a originalita.

Soutěže se konají podle pravidel FINA: skládají se z části povinné a z volné sestavy. V povinné části závodnice předvede 6 figur, které jsou vylosovány před závodem z 6 skupin po 6 figurách, jež stanoví pro každé 4 roky (období mezi OH) komise synchronizovaného plavání FINA. V každé skupině musí být 3 figury s koeficientem obtížnosti nejvýše 1,7 a 3 figury s koeficientem 1,8 a vyšším. Průměrný koeficient obtížnosti všech 6 figur nesmí překročit 1,9. Pro povinnou část je přesně předepsaný úbor a to černé jednodílné plavky a bílá koupací čepice.²⁷

Mezi širokou veřejností panuje mylný názor, že akvabely nemohou vnímat hudbu pod vodní hladinou. Na dně bazénu jsou umístěny reproduktory, díky nimž mohou akvabely slyšet hudbu stejně jako diváci.

²⁶ Kombo – spojení více lidí v celky, které tvoří dohromady sestavu

²⁷ Hoch, M. a et al. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 133.

4.4 Pravidla synchronizovaného plavání

Všechny mezinárodní soutěže v synchronizovaném plavání probíhají podle současných pravidel FINA. Tato pravidla jsou závazná pro všechny oddíly a členy Českého svazu plaveckých sportů. Veškeré soutěže v synchronizovaném plavání pořádané v ČR se musí těmito pravidly řídit bez ohledu na to, která organizace soutěž pořádá.²⁸

Olympijských her se mohou zúčastnit pouze závodnice starší patnácti let. Každá ze závodnic musí předvést čtyři figury ze své věkové kategorie. Ty jsou poté hodnoceny známkami od 0 do 10 s použitím desetiny bodu, přičemž nejvyšší a nejnižší známka se škrte, po jejich sečtení vydělí se počtem zbývajících členů komise a vynásobí koeficientem obtížnosti figury. Při předvádění figur závodnicemi bývá většinou jedním z členů hodnotící komise trenérka těchto akvabel, proto se nejvyšší známky škrtají z důvodu, aby nedošlo k nadržování trenérky svým svěřenkyním. Figury jsou hodnoceny z hlediska jejich dokonalého provedení, dbá se na přesnost poloh a přechodů, rozsah a výšku, plynulost pohybu.

Tabulka 1. Hodnocení povinných figur dle pravidel FINA. Zdroj: http://www.synchro-plzen.cz/docs/Vseobecna_pravidla/Pravidla.pdf.

Dokonale	10
Téměř dokonale	9,9 až 9,5
Znamení	9,4 až 9,0
Velmi dobře	8,9 až 8,0
Dobře	7,9 až 7,0
Postačující	6,9 až 6,0
Uspokojivě	5,9 až 5,0
Dostatečně	4,9 až 4,0
Slabě, mdle	3,9 až 3,0
Velmi slabě, velmi mdle	2,9 až 2,0
Úplně špatně	0

²⁸ Předchozí údaje a tabulka podle: *Pravidla synchronizovaného plavání*.

Součástí technické sestavy musí být provedení požadovaných prvků ať už v sólu, duu nebo kombu. Součástí volné sestavy může být libovolný počet plaveckých temp, může obsahovat jakékoli figury (čím náročnější, tím jsou lépe hodnoceny) na hudební doprovod. Choreografie a výběr prvků záleží jen na volbě soutěžících a nejsou nijak omezeny. Důležité a hlavní hodnocení komba je, aby všechny akvabely byly synchronní jako jedna osoba.

U hodnocení sestav mohou závodnice také obdržet známky od 0 do 10 s použitím desetiny bodu. Volné sestavy a kombinace se hodnotí dvěma známkami. První známka je za technickou hodnotu, zahrnuje provedení, synchronizaci a obtížnost figur. Druhá známka je udělena za umělecký dojem, a to za choreografii, způsob předvedení a interpretaci hudby. Změna je pouze na olympijských hrách, mistrovství světa a World Cupu, kde rozhodčí udělují tři známky.

Tabulka 2. Hodnocení sestav dle pravidel FINA. Zdroj: http://www.synchro-plzen.cz/docs/Vseobecna_pravidla/Pravidla.pdf.

Dokonale	10
Téměř dokonale	9,9 až 9,5
Znamení	9,4 až 9,0
Velmi dobře	8,9 až 8,0
Dobře	7,9 až 7,0
Postačující	6,9 až 6,0
Uspokojivě	5,9 až 5,0
Dostatečně	4,9 až 4,0
Slabě, mdle	3,9 až 3,0
Velmi slabě, velmi mdle	2,9 až 2,0
Sotva znatelně	1,9 až 0,1
Úplně špatně²⁹	0

Srážky a trestné body v sestavách jsou odečteny od celkového součtu po půl bodech za každou závodnici. Ztráta jednoho trestného bodu se odečítá například za překročení limitu deseti vteřin cvičení na břehu, překročení nebo nedodržení limitu

²⁹ Předchozí údaje a tabulky podle mezinárodních pravidel FINA.

sestavy (včetně tolerance ± 15 minut), selhání hudebního doprovodu nebo také úmyslného použití dna bazénu, během sestavy.

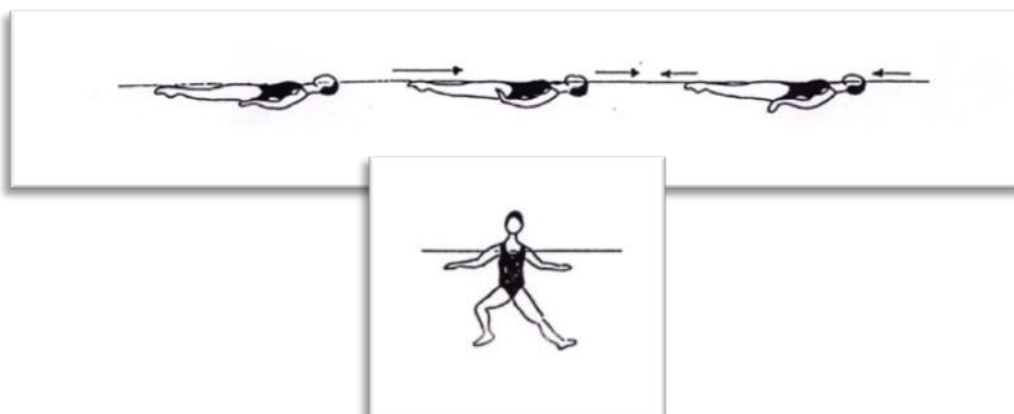
Ztráty dvou trestných bodů se odečítají například za dotknutí dna bazénu některé závodnice během sestavy, za účelem pomoci jiné závodnici. Přerušování sestavy závodnicí na suchu, nebo když závodnice na břehu v sestavách předvedou komín, věž nebo pyramidu.

4.5 Ukázky povinných figur synchronizovaného plavání

Základní pohyb, který musí malá akvabela ovládat, je *šlapání vody*. Závodnice zaujme vzpřímenou polohu, hlava a ramena vyčnívají nad hladinou, tělo se nepředklání ani nezaklání. Nohama provádí střídavý krouživý pohyb tak, aby se pohybovala směrem vpřed, bez vychylování těla.

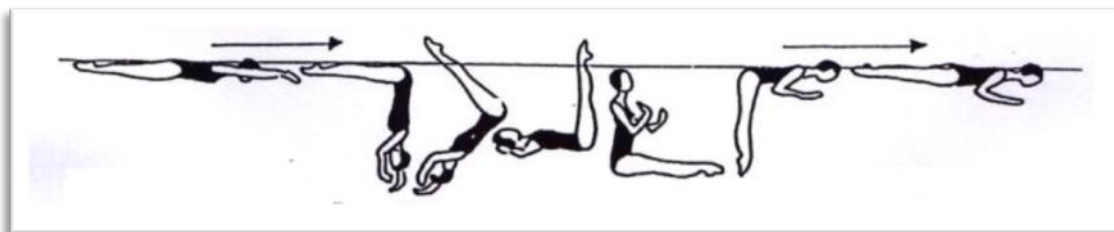
Povinné figury jsou přesně určeny a popsány pravidly. Rozdělují se do čtyř skupin po čtyřech figurách. Náročnost figur se vyjadřuje koeficientem obtížnosti. Hodnotí se známkami od jedné do deseti bodů, přičemž nejvyšší a nejnižší známky se škrtají. Každá závodnice musí mít na provádění figur černé plavky a bílou plaveckou čepici. Povinné figury jsou pro Žákyně A a B to je od sedmi do devíti let, druhá skupina jsou Mladší žákyně ve věku od devíti do dvanácti let. Třetí skupina jsou starší žákyně od třinácti do patnácti let. Čtvrtá skupina jsou Juniorky od patnácti do osmnácti let a poslední skupinou jsou Seniorky, a ty jsou od osmnácti let a jejich horní věková hranice není určena. Jelikož závodních figur je spousta, rozhodla jsem nastínit pouze několik figur pro začátečnice, Juniorky a Seniorky.

První základní polohou je poloha na znaku, *Sculling za hlavou*, *Sculling za nohama*. Koeficient obtížnosti je 1,0, to znamená, že figura patří mezi ty jednodušší. Závodnice zaujme polohu na znaku a nejdříve paže provádí neutrální ploutvový pohyb. Následuje ohnutí ruky tak, aby prsty směřovaly nahoru k hladině, a tělo se začne pohybovat směrem za hlavou. Poté jsou ruce ohnuty v zápěstí, prsty směřují dolů a tělo se pohybuje směrem za nohama.

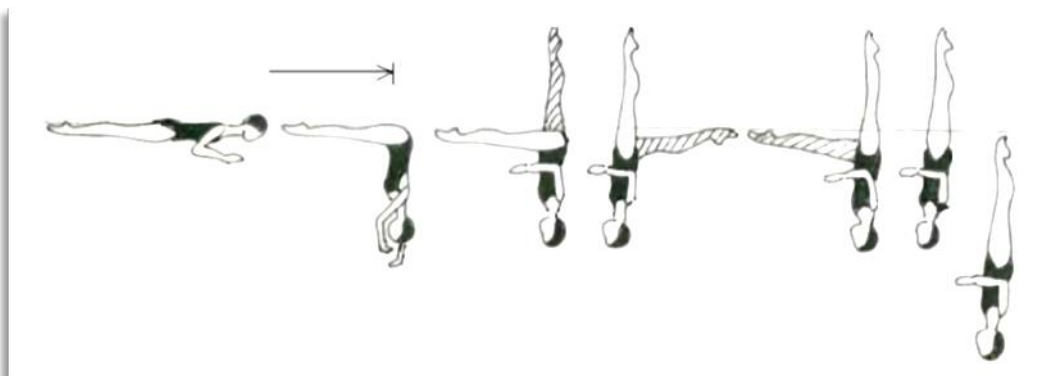
Obrázek 5. Obrázek nahoře představuje jednu ze základních povinných figur a to *Sculling za hlavou a nohama*, obrázek dole představuje *šlapání vody*. Zdroj: <http://www.skneptun.cz/pravidla/povinne-figury/>.

K dalším základním figurám patří *Somersault front pike*. Závodnice je v poloze na prsou, trup postupně ponořuje pod hladinu tak, aby se hýždě a paty posunovaly po hladině. Kyčle se posunou na místo, kde na začátku přechodu ležela hlava. V nezměněné pozici, bez přerušení pohybu, plynule následuje převrat těla kolem osy boků vpřed, dokud se hlava a hýždě nevynoří opět na hladinu. Figura končí v poloze na prsou, vymořením pat na hladinu a posunem těla po hladině. Koeficient obtížnosti je 1,7.

Obrázek 7. Na obrázku je předvedena figura *Somersault front pike*, kterou česky nazýváme kotoul do předního kopí. Zdroj: <http://www.skneptun.cz/pravidla/povinne-figury/>.

Jednou z nejnáročnějších figur pro juniorky i seniorky, tedy podle koeficientu obtížnosti, který je 3,2, je *Jupiter*. Závodnice provádí z polohy na prsou přechod do pravého úhlu (Front Pike Position), jedna noha je zvedána do Fishtail Position (vymrštění nohy nahoru) a současným zanožením vertikální nohy a zvednutím přednožené nohy do svislé osy (nohy mezi sebou neustále svírají úhel 90°) je zaujata Knight Position (jezdecká pozice). Beze změny polohy těla je zanožená noha vedena na hladině obloukem o 180° do přednožení, do Fishtail Position. Přednožená noha je přinožena do Vertical Position (svislá pozice) a figura končí svislým klesáním těla pod hladinou.³⁰

Obrázek 6. Na obrázku je provedena figura pro Juniorky a Seniorky, známá pod názvem *Jupiter*. Zdroj: <http://www.skneptun.cz/pravidla/povinne-figury/>.

³⁰ Povinné figury. (2014). Získáno 25. května 2017, z <http://www.skneptun.cz/pravidla/povinne-figury/>.

5 Historie synchronizovaného plavání ve světě

5.1 Nástin vývoje synchronizovaného plavání ve světě

„...Synchronizované plavání je typicky ženským sportem, i když u jeho počátků stáli muži. Ti v polovině 19. století v Severní Americe předváděli různé obrazové formace na hladině přírodních jezer. Soutěžní variantu nového „sportu“ předvedli muži v Berlíně v roce 1890 a v roce 1891 vystupovali v uměleckém a obrazovém plavání v Anglii...“³¹

„...První zmínky o uměleckém plavání (později synchronizovaném plavání) lze pozorovat už v době starého Egypta a Číny, kde se umělecké plavání objevovalo během plaveckých soutěží o přestávkách během soutěže. U počátků synchronizovaného plavání, přestože je tento sport je zasvěcen ženám, stáli právě muži, kteří se zúčastnili prvních soutěží. Podle Vídeňských novin vstoupila roku 1816 skupina plavců, mužů na stadion a vytvořila senzační vodní tanec. Tehdy nešlo pouze o statické obrazy, nýbrž o celkové provedení. Toto umělecké plavání nebylo svázáno žádnými pravidly, cílem bylo uchvátit, nadchnout a pobavit diváka. Těmi nejsilnějšími činiteli těchto vystoupení byla gradace programu, obtížnost a rozmanitost obrazců ve vodě, podmalovaná pestrostí plaveckých úborů, hrou světel, barev a hudby...“³² Dříve tedy tento druh sportu patřil pouze mužům, proto je zajímavé, že v dnešní době je synchronizované plavání výsadou žen.

První zaznamenaná soutěž byla v roce 1891 v Berlíně. Mnoho plaveckých klubů bylo vytvořeno právě v této době. Pro účely veřejné produkce synchronizované plavání byla velká divadla v Londýně nebo Glasgow vybavena obrovskými vodními nádržemi na pódiu. Do povědomí široké veřejnosti se synchronizované plavání dostalo až na přelomu 20. století, a to zejména díky průkopnicím Annette Kellermanové a Katherine Whitney Curtis. Nemalou zásluhu na popularizaci toho sportu měla i filmová herečka, profesionální plavkyně Esther Williams.

Během 2. světové války byli lidé omezeni ve všech směrech, nejinak tomu bylo i v synchronizovaném plavání. Když válka ustala, roku 1945 bylo konečně možné

³¹ Kovařovic, K., Felgrová, I., & Peslová, E. (2009). *Plavání – plavecké sporty a plavání ve vícebojích*. Praha: Univerzita Karlova Praha, s. 35.

³² Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 107.

zinscenovat první oficiální národní šampionát v synchronizovaném plavání. Soutěž se odehrála roku 1946 v Chicagu, které bylo známé jako kolébka vodního baletu a domov nejaktivnějších synchronizovaných plavců. Chicago se ukázalo dominantním klubem synchronizovaného plavání poté, co vyhrálo národní šampionát. Ředitel plaveckého klubu v Chicagu byl citován v novinách: „...synchronizované plavání se vynořilo z neznáma, jako pouhá funkce vystavování. Od letošního léta se ale stalo plnohodnotným národním konkurenčním sportem...“

Obrázek 8 – Na fotografii vlevo je vítězný tým z prvního oficiálního světového šampionátu v synchronizovaném plavání z roku 1946 v Chicagu. Zleva Priscilla Hirsh, Shirley Brown, Audrey Huetterauch, Phyllis Burrell, Marian Mittlacher, Doris Dieskow, Nancy Hanna a Polly Wesner. Fotografie vpravo zachycuje vítězné duo ze stejného světového šampionátu v synchronizovaném plavání, ve složení Ruth a Gloria Geduldig. Zdroj: Bean, D. P. (2005). *Synchronized swimming: An American History*. United States: McFarland & Company.

V roce 1950 přišel další revoluční krok. Synchronizované plavání se mohlo kromě komba a dua plavat i sólo. Časový limit sestavy byl do šesti minut. USA i Kanada začala pracovat na rozvoji a možnosti zařazení synchronizovaného plavání do Olympijského programu. O rok později se synchronizované plavání předvedlo na Panamerických hrách. Roku 1955 zaujalo synchronizované plavání na Panamerických hrách v Argentině a připravilo půdu pro budoucí mezinárodní akce. Veřejnost i média si ale pokládaly otázku: „Je synchronizované plavání show nebo sport?“ Zatímco veřejnost byla fascinována sportem od jeho prvních dnů, publicita v novinách byla zcela odlišná. Novináři nechtěli o začínajícím sportu ani slyšet.

„...V roce 1954 byly v USA vůbec první závody v synchronizovaném plavání. V Evropě začínají vznikat skupiny synchronizovaného plavání teprve po II. světové válce. Po Holandsku a Francii nastává rozmach tohoto sportu v NSR, Rakousku, NDR a v jiných evropských státech. V roce 1956 v Melbourne je synchronizované plavání uznáno jako závodní sport a včleněno do organizace FINA. Na OH v Římě v roce 1960 schválil kongres FINA pravidla synchronizovaného plavání pro mezinárodní soutěže a v roce 1964 v Tokiu některé změny, jak je přinesl vývoj podle zkušeností v různých zemích...“³³

Roku 1964 začal oddíl synchronizovaného plavání vydávat vlastní řadu příruček a průvodců tohoto sportu. Po několika letech snažení a vynaloženého úsilí konečně Mezinárodní olympijský výbor roku 1980 přijal synchronizované plavání jako oficiální závodní olympijský sport a roku 1984 na OH v Los Angeles bylo poprvé zařazeno do programu.

Tabulka 3. Seznam olympijských vítězů v synchronizovaném plavání od roku 1984 až do roku 2016. Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Synchronized_swimming_at_the_Summer_Olympics.

Stát	zlato	Stříbro	bronz	Celkem
Rusko (RUS)	10	0	0	10
Spojené státy americké (USA)	5	2	2	9
Kanada (CAN)	3	4	1	8
Japonsko (JPN)	0	4	10	14
Čína (CHN)	0	3	2	5
Španělsko (ESP)	0	3	1	4
Francie (FRA)	0	0	1	1
CELKEM³⁴	18	16	17	51

³³ Klečková, J. (1992). *Synchronizované plavání*. Olomouc: rektorát UP, s. 3.

³⁴ Synchronized swimming at the Summer Olympics. (2016). Získáno 25. května 2017, z https://en.wikipedia.org/wiki/Synchronized_swimming_at_the_Summer_Olympics.

Jako první ovládly duet na OH roku 1984 v Los Angeles Američanky Tracie Ruiz a Candy Costie. O čtyři roky později v Soulu je na nejvyšší příčce vystřídaly závodnice z Kanady, ale na LOH v Barceloně roku 1992 se vrátily zpět na vrchol. Od té doby se na pomyslném trůnu v duu synchronizovaného plavání drží závodnice z Ruska. V kombu se roku 1996 v Atlantě dostal na první příčku tým ze Spojených států a od té doby už drží prvenství jen týmy z Ruska. Na olympijských hrách se v synchronizovaném plavání soutěží sólo, duo nebo kombo.

Obrázek 9. Na fotografii vpravo dole jsou úřadující ruské mistryně světa v synchronizovaném plavání v duetu Natalja Iščenková a Světlana Romašinová. Na ostatních fotografiích jsou pětinasobné ruské mistryně světa v synchronizovaném plavání v kombu. Všechny fotografie jsou z LOH v Rio de Janeiru. Zdroj: http://oh.idnes.cz/ruske-akvabely-iscenkova-a-romasinova-obhajily-zlato-pde-/oh-plavecke-sporty.aspx?c=A160816_211635_oh-plavecke-sporty_pes.

5.2 Nejvýznamnější osobnosti synchronizovaného plavání ve světě

Annette Kellermanová, zakladatelka uměleckého plavání

V roce 1907 předváděla australská profesionální plavkyně Annette Kellermanová jako první na světě podvodní balerínu ve skleněné nádrži v New Yorku. V této době se experimentovalo s různými kaskadérskými kousky a potápěním ve vodě.

Obrázek 10. Na obou fotografiích je zachycena Annette Kellermanová. Snímek vlevo pochází z roku 1907, díky které byla Annette zatčena na pláži v Bostonu. Fotografie vpravo zachycuje Annette, která představuje vlastní provedení dámských plavek, jež od té doby prošly velkým vývojem. Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Annette_Kellermann.

Annette byla známá jako nejslavnější plavkyně světa. V Ohio's Chronicle-telegram prohlásili: „...Narodila se v roce 1886 a vyrůstala v přímořském Sydney. Žena, známá jako „australská mořská panna“ se naučila plavat během dětství, ve snaze posílit své slabé nohy v důsledku dětské obrny. Měla přirozený půvab a rychlost ve vodě, díky kterým se zúčastnila plaveckých závodů, které byly v té době vzácné...“³⁵

Annette se naučila plavat v dětství, když překonávala slabost nohou. Annette ve svých šesti letech měla tak slabé nohy, že musela nosit ocelovou výtuhu. Na doporučení lékaře ji rodiče zapsali do plavecké třídy u Fredericka Cavilla v lázních Lavender Bay, v přístavu Sydney. Ve věku třinácti let se jí nohy téměř uzdravily a

³⁵ The „Australian mermaid“ who introduced recreational swimming to American women. (2016). Získáno 25. května 2017, z <http://www.atlasobscura.com/articles/the-australian-mermaid-who-introduced-recreational-swimming-to-american-women>.

v patnácti letech vyhrála svůj první plavecký závod. Stala se zkušenou plavkyní a byla schopna potápět se až do hloubky 28 metrů, to byl rekord pro ženy.

Pro zlepšení finanční situace své rodiny se dala Annette na profesionální závodní plavání a stala se mistryní. V roce 1902 zaplavala rekordní čas ve výši jedné minuty a dvaadvaceti sekund na sto yardů a světový rekord na jednu míli ve výši třiatřiceti minut a devětačtyřiceti sekund.

V roce 1905 držela všechny světové rekordy v plavání žen. Získala třetí místo v závodě sedmi kilometrů podél řeky Seiny, kde byla v závodě jako jediná žena. Tentýž rok začala vystupovat v Londýnské aréně. Preciznost a provedení jejích vystoupení jí přineslo pozvání předvést své dovednosti na soukromé akci pro vévody a vévodkyně Connaught. Nebylo jí dovoleno nosit pánské plavky, proto musela improvizovat. Vzala si obvyklé plavky a pod ně dala šité punčochy, čímž vytvořila první jednoduché plavky pro ženy.

Roku 1906 zkusila štěstí už podruhé o přeplavání kanálu La Manche, ale bohužel neúspěšně. Zaplavala tři čtvrtiny vzdálenosti a zůstala ve vodě 10 a půl hodiny. Annette po neúspěšném pokusu řekla: „...měla jsem vytrvalost, ale ne sílu...“³⁶

Harvardský profesor roku 1908 oznámil, že Annette je „dokonalá žena“. Měřil tisíc různých žen a jen její tělo se nejvíce přibližovalo tělu Venuše. Poptávka po jejích vystoupeních byla díky tomu větší, pokud se jednalo o osobní vystoupení.

Ve svých dvaceti letech byla mezinárodní hvězdou, která vystupovala v londýnské aréně a poté v New Yorku, Chicagu a Bostonu. Spustila novou formu zábavní estrády – podvodní balet v kombinaci s hlubokým potápěním. Prezentovala se jako mořská panna, mýtická osoba Venuše. Její podvodní tance byly velmi uchvacující, jelikož uměla zadržet dech tři a půl minuty. Annette často soutěžila proti mužům a často také vítězila.

V roce 1907 byla zatčena na pláži v Bostonu za to, že měla krátké jednoduché plavky. Soudce však uznal, že plavky byly navrhnuty pro soutěžení. Tento incident měl celosvětovou publicitu a díky tomu mohla Annette navrhnout vlastní sortiment plavek.

³⁶ The „Australian mermaid“ who introduced recreational swimming to American women. (2016). Získáno 25. května 2017, z <http://www.atlasobscura.com/articles/the-australian-mermaid-who-introduced-recreational-swimming-to-american-women>.

Několik měsíců před svým zatčením na Revere Beach napsala knihu zaměřenou na plavání. V knize nabídla své doporučení, co nosit ve vodě. „...*Nejlepší kostým je levný, z obyčejné látky, který by měl být bez rukávů, a neměl by obsahovat žádné sukně...*“³⁷ Prosazovala nový plavecký kostým pro ženy, který by umožňoval snadnější plavání. Jednalo se o kombinaci volných šatů a krátkých kalhot. Po oblečení měly ženy holé paže a holé nohy. Roku 1970 se ona a její manžel James R. Sullivan vrátili do Austrálie, její sláva pomalu slábla jak v Evropě, tak v Americe.

Obrázek 11. Na fotografii vlevo je portrét Annette Kellerman v jejích dvaceti letech. Fotografie vpravo zachycuje dobové jednoduché plavkové šaty, které navrhla Annette Kellerman. Představovaly novou svobodu pro ženy. Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Annette_Kellermann.

Osobnost Anette Kellermanové byla vždy přirozená, svěží a plná vitality. V roce 1974 byla oceněna Mezinárodní plaveckou síní slávy. Annette Kellermanová zemřela v roce 1975 ve věku 89 let. Byla ženským idolem v době, kdy role žen byla omezená. Byla filmovou hvězdou, motivačním řečníkem a autorkou bestselerových knih. Největším úspěchem v životě pro ni bylo, že mohla pomáhat svobodným ženám, aby nemusely nosit plavecké kostýmy, ve kterých se špatně pohybovalo.

³⁷ The „Australian mermaid“ who introduced recreational swimming to American women. (2016). Získáno 25. května 2017, z <http://www.atlasobscura.com/articles/the-australian-mermaid-who-introduced-recreational-swimming-to-american-women>.

„...Ona reprezentovala svěží, aktivní život a velkolepé ženské tělo a naléhala na jiné ženy, aby si neničily tělo ženskými korzety a staly se fit a zdravé. Viděla sebe jako guru pro fitness ženy, ale jiní lidé ji viděli jako ikonu ženské modernosti...“ říká Angela Woollacott, která byla profesorkou historie na Australské národní univerzitě.

„...Annette byla průkopníkem v mnoha ohledech. Feministickým nebojácným vzorem, který je vždy připraven na novou výzvu. Tvrdila, že sílu a krásu ženského těla radikálně mění způsob, jakým vidíme ženské tělo. Podporovala plavání jako skvělý sport pro ženy, realizovala návrhy na jednoduché plavky a další inovace pro dámské šaty. Tím silně ovlivnila australské národní šaty...“³⁸

³⁸ Heroes of swimming: Annette Kellerman. (2013). Získáno 25. května 2017, z <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/the-swimming-blog/2013/nov/08/heroes-swimming-annette-kellerman>.

Katherine Whitney Curtis, zakladatelka synchronizovaného plavání

„...Zatímco její jméno je nyní téměř neznámé jako umístění toho vzdáleného háje, kde je pohřbena, její dědictví přetrvává. Všechny letní olympijské hry, kdy moderní mořské panny z celého světa jsou posílány na obdiv pro svůj fascinující půvab a atletické schopnosti. Zahraniční davy lidí jsou často překvapeni podívanou a ještě méně vědomi si toho, jak to všechno začalo. Takže od mého vlastního objevu tety Kate jsem byl rád, že mohu všem přiblížit fascinující životní příběh této záhadné matky synchronizovaného plavání...“³⁹

První zmínka o Katherine Curtis se datuje k 4. srpnu 1912, kdy upoutala pozornost veřejnosti natolik, že ji místní noviny popsaly jako „mladistvou Annette Kellerman“. Kate, ve svých patnácti letech, přeplavala jezero Monona⁴⁰ v čase tři hodiny a čtyřiceti minut, to bylo v tu dobu skvělé vzhledem k chladné vodě a velkému protivětru po celé jeho délce. Během své učitelské kariéry experimentovala s různými formami kaskadérského plavání, díky němuž byla známa jako Annette Kellerman pro předvádění v nádrži. Kate se ale více zajímala o kombinaci týmu plavců, kteří budou předvádět vodní balet s hudbou. V roce 1923 založila první klub vodního baletu při univerzitě v Chicagu. Spolu se studentkami nacvičila a předvedla různé obrazce na hladině pomocí plaveckých záběrů. V roce 1934 u příležitosti světové výstavy v Chicagu ukázala sestavu skupiny šedesáti amerických studentek. Pro desítky tisíc diváků to bylo velmi fascinující. Zasloužila se tak o vznik synchronizovaného plavání i o tento název.

Synchronizované plavání začalo nabírat oblibu v době, kdy byla ve světě zaměřena pozornost na útok na Pearl Harbor. Kate slyšela výzvu bojovat za svou zemi a okamžitě se připojila. Stala se rekreační ředitelkou Červeného kříže a byla s vojáky všude, kde byly hrozby 2. světové války. Po celou dobu šířila povědomí o synchronizovaném plavání. Kate nikdy nenapadlo, že by se její koníček stal jednou tak populárním. Často se jí připisují zásluhy za dobré načasování. V jednom článku říká: *„...Ti z Vás, kteří se divili, proč jsem si vybrala právě synchronizované plavání, budete*

³⁹ Výňatek z životopisu o Katherine Whitney Curtis, který napsal její synovec Jordan Whitney Wei.

⁴⁰ Monona (anglicky Lake Monona) – Jezero v americkém státě Wisconsin. Rozloha jezera je 3274 akrů (13,1 km²).

*překvapení. Nebylo to jen proto, že je to umělecké plavání, ale hlavně proto, že je lepší se vrhat po hlavě do bazénu než do náručí mužů...*⁴¹

Roku 1941 přijala Amatérská atletická unie synchronizované plavání jako závodní sport pro dua a týmy. V Evropě začal největší rozvoj synchronizovaného plavání až po 2. světové válce. Na OH v Helsinkách v roce 1952 viděli diváci exhibiční vystoupení amerických akvabel. Za čtyři roky vystupovaly americké akvabely exhibičně rovněž na OH v Melbourne. Obě tato vystoupení byla dobře přijata diváckou veřejností.⁴² Kate se věnovala synchronizovanému plavání všude, kde působila a snažila se o co největší rozvoj tohoto sportu.

Obrázek 12. Na snímku vlevo je vidět první klub tzv. vodního baletu, který založila Katherine Curtis. Snímek vpravo zachycuje portrét Katherine Curtis. Zroj: <https://www.biography.com/news/inventor-synchronized-swimming>.

Mezinárodní plavecká federace (FINA) vytvořila roku 1954 speciální závodní oddíl synchronizovaného plavání. Poprvé bylo synchronizované plavání oficiálně zařazeno do programu Panamerických her v roce 1955 jako výlučně ženský sport. Když se Kate v roce 1962 vrátila domů, pozorovala, jak se její dítě (synchronizované plavání) stalo plnohodnotným sportem a od té doby také dominantním americkým vodním

⁴¹ „Modern mermaid“: The woman who made synchronized swimming a splash. (2014). Získáno 25. května 2017, z <https://www.biography.com/news/inventor-synchronized-swimming>.

⁴² Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 107.

sportem a uměním. Její kniha Rytmické plavání byla klasickým učebnicovým příkladem pro plavání.

Po desetiletích blízke anonymity, a rok před smrtí, byla Katherine Curtis pozvána do mezinárodní plavecké síně slávy. Byla bombardována dopisy od plavců a trenérů z celé země za nespočet svých příspěvků a rozvoj sportu. Dne 6. července 1980 po těžkém boji s rakovinou Katherine Curtis zemřela, pár dní před tím, než na LOH v Moskvě, přijali možnost synchronizovaného plavání jako olympijského sportu.

6 Historie synchronizovaného plavání v České republice

6.1 Vývoj synchronizovaného plavání v České republice od jeho vzniku až po současnost

Dříve plavání nepatřilo k populárním sportům, o kterých se psalo v novinách či hlásilo v rozhlase. Nebyly vedeny žádné oddílové kroniky, a když už byly psány, tak byly zničeny. Oddíly často také měnily svůj název, na němž měla podíl jak hospodářská tak politická změna ve státě.

První klub v uměleckém plavání v ČSSR vznikl v 50. letech v Brně pod vedením Stanislava Krajíčka. Byla to reakce na to, že FINA uznala roku 1956 synchronizované plavání jako závodní sport, a i když se netěšil přílišné oblibě tak jako plavání, skoky do vody nebo vodní pólo, byl jim rovnocenným sportem, ve kterém se mohlo závodit. V Československu tak vzniká první klub, u jehož zrodu stál právě Stanislav Krajíček, a tvořilo ho několik závodnic z TJ Slavoj Brno⁴³. Dlouhou dobu byl tento oddíl osamocen, proto se v tomto odvětví nemohly konat soutěže na území ČSSR a TJ Slavoj Brno se zaměřoval především na exhibiční a propagační vystoupení. Na svých zahraničních cestách pan Krajíček načerpal spoustu poznatků a pravidel synchronizovaného plavání, kterým posléze obohatil tento sport v ČSSR. Pod jeho vedením začal vznikat klub nadějných plavkyň v Brně.

„...V 60. letech cestovaly po Evropě tři vedoucí pracovnice synchronizovaného plavání z USA a to Norma Olsenová – zakladatelka komise synchronizovaného plavání FINA, Ella Peckham – předsedkyně komise rozhodčích synchronizovaného plavání a Johan Schutzová – trenérka synchronizovaného plavání. Navštívily 17 států včetně Československa, za účelem obohatit svět o další rozvoj synchronizovaného plavání. Jelikož se ve světě se těšilo velké pozornosti, chtěly ho rozšířit ve všech zemích. Navštívily také brněnské akvabely, kde působil Stanislav Krajíček. Načerpal od nich cenné informace jak z oblasti trenérské, tak z oblasti hodnocení synchronizovaného plavání...“⁴⁴ Od té doby začalo synchronizované plavání nabírat na větší oblibě. Ne každý ale zvládal náročnost tréninků, a proto mnoho plavkyň skončilo hned na začátku.

⁴³ TJ Slavoj Brno – Nyní SKP Kometa Brno

⁴⁴ Patera, F. (1975). *Charakteristika synchronizovaného plavání*. Skripta pro školení cvičitelů, Prostějov, s. 10.

„...V roce 1957 tato skupina předvedla revuální vystoupení pod názvem „ABC uměleckého plavání“. Brno navštívily v roce 1960 Američanky a předvedly ukázky povinných figur. Na základě této zkušenosti se v roce 1961 zakládá první sportovní oddíl TJ Slovan Černá pole. Následně jsou zakládány další oddíly, např. v roce 1965 Univerzita Palackého v Olomouci, Tesla Brno v roce 1971...“⁴⁵ Oddíl TJ Slovan Černá Pole musel zdolávat velké překážky hned od svých začátků. Synchronizované plavání ještě pro mnohé nebylo tolik známé, proto i kluby měly velké problémy se zakládáním. Neměly dostatek financí na to, aby mohly rozvíjet svou činnost a proto byly finance brány především z oddílových příspěvků. I přesto se akvabely po spoustě náročných a vytrvalých tréninků dostaly do zahraničí a pyšnily se velkými úspěchy. Na prvních závodech se ukázalo, že i přes velkou konkurenci mají brněnské akvabely výborné předpoklady stát se špičkovými reprezentantkami v mezinárodních soutěžích.

Rok 1964 se stal přelomovým, kdy oddíl TJ Slovan Černá Pole zanikl a následně roku 1965 vznikl nový oddíl TJ ZKL Brno. V tomto roce také vznikl nový oddíl TJ Slávie Olomouc. Mnoho oddílů, které byly v této době založeny, nezvládalo svůj provoz, a proto byly mnohdy nuceny po letech svůj klub zrušit. V roce 1968 byl v Brně založen druhý oddíl, a to pod názvem TJ Šmeral Brno. Členky tohoto oddílu vystupovaly nejen v ČSSR ale i v Rakousku nebi Mnichově. Za hranicemi se jim velmi dařilo a zájem v Evropě i za oceánem naše závodnice velice těšil.

První českou verzi pravidel synchronizovaného plavání vydala v roce 1969 nově ustanovená komise synchronizovaného plavání. O rok později vznikala samostatná sekce synchronizovaného plavání při Českém plaveckém svazu. V témže roce zařadil ústřední výbor synchronizované plavání mezi kategorizované sporty. Tím bylo uznáno jako samostatné sportovní odvětví.⁴⁶ V prosinci téhož roku se v Brně uskutečnilo první mistrovství ČSSR v sólech, dle pravidel FINA. Postupem času začaly v České republice přibývat další oddíly synchronizovaného plavání. I když počátky synchronizovaného plavání jsou až po OH 1960, můžeme jeho sportovní rozvoj zaznamenat až do roku 1969. Až do roku 1970 působily v Brně jen dva oddíly synchronizovaného plavání.

⁴⁵ Kovařovic, K., Felgrová, I., & Peslová, E. (2009). *Plavání – plavecké sporty a plavání ve vícebojích*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 36.

⁴⁶ Kovařovic, K., Felgrová, I., & Peslová, E. (2009). *Plavání – plavecké sporty a plavání ve vícebojích*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 36.

V květnu téhož roku vytvořilo osmnáct plavkyň nový oddíl TJ Tesla Brno pod vedením Stanislava Krajíčka. Postupem času se TJ Tesla Brno stalo nejoblíbenějším plaveckým oddílem v Československu a vlivem toho zanikl oddíl TJ Šmeral Brno. Roku 1969 se konala oblastní konference plaveckého svazu v Brně, kde ustanovili, že synchronizované plavání bude zařazeno do struktury ČSPS. Předsedou byl zvolen p. Čeladník a p. Šišák, který byl zástupcem synchronizovaného plavání. To znamenalo, že od roku 1969 má synchronizované plavání v ČSPS stálého zástupce.

Roku 1971 byla představena první česká odborná příručka o synchronizovaném plavání nazvaná „To je synchronizované plavání“, kterou vydala právě ČSPS. Od toho roku byly vytvořeny podmínky pro růst a vývoj synchronizovaného plavání u nás. V roce 1972 zakládají dvě úspěšné bývalé členky brněnských oddílů nový oddíl synchronizovaného plavání v Praze u Slavie, který by byl po pár letech ukončen z důvodu nedostatků financí.

V roce 1974 byla vydána první pravidla synchronizovaného plavání pro Českou republiku a tím pádem se také začínaly konat oddílové, městské a krajské soutěže. V roce 1976 zakládají i v Táboře nový oddíl plaveckých sportů TJ Dukla Tábor a rozvíjí se zde i oddíl synchronizovaného plavání, který byl o pár let později zrušen. O oblibě synchronizovaného plavání vypovídá i to, že roku 1981 se zakládá už několikátý oddíl synchronizovaného plavání, a to TJ Slovan Karlovy Vary. Postupem času z tohoto klubu odešla část děvčat a založila nový oddíl Synchroclub Karlovy Vary.

Roku 1983 se založil další oddíl synchronizovaného plavání TJ Tábor, který je v provozu až do dnešních let. Pod rukama V. Chmelové prošlo už několik malých akvabelek, která je naučila skvělým základům pro synchronizované plavání. Díky jejím připomínkám a skvělému přístupu jsem se i já sama naučila výborně plavat.

Mezi roky 1973 – 1978 se odstoupilo od párových soutěží a soutěžilo se pouze v kategorii jednotlivců. V roce 1978 se začalo opět soutěžit i v párových disciplínách. První přebor ČSSR v synchronizovaném plavání se konal v roce 1983, a to ve více kategoriích, jak ženy, tak i dorostenky. To byl první krok ke startu našich závodnic ve vrcholových mezinárodních soutěžích. I u nás se začaly organizovat mistrovské soutěže podle ustanovených pravidel FINA. První soutěž u nás se konala v listopadu 1994, i když naše reprezentantky soutěžily na MS a ME už v roce 1991, a to v Athénách a v Salerno.

V tu dobu obsadila naše reprezentantka Lucie Svrčinová na ME krásné 12. místo v jednotlivcích.

První účast České republiky na OH v synchronizovaném plavání byla roku 1992, kdy reprezentovala Česko Lucie Svrčinová. Získala 20. místo v jednotlivcích, to byl tehdy krásný úspěch. Od té doby měla Česká republika zastoupení převážně v duech. V týmech své zastoupení Česká republika od olympijských her v Atlantě roku 1996 nemá kvůli silné konkurenci ve světě. Přestože české týmy nedosahují na světové špičky, v duech jsme na vynikající úrovni. To ostatně dokazují výsledky z OH, kde se vždy umísťujeme do první dvacítky. Na LOH v Sydney roku 2000 reprezentovala Českou republiku Soňa Bernardová spolu s dřívější kolegyní Janou Rybářovou, kterou o čtyři roky později vystřídala na OH v Aténách Iva Bursová. Spolu s Ivou získala Soňa 15. místo ve světové konkurenci.

„...Největší úspěchy jsme zaznamenaly v párech. Naše reprezentantky Soňa Bernardová a Jana Rybářová se na Mistrovství Evropy v roce 1997 probojovaly na sedmé místo. V roce 1998 na Evropském poháru konaném v ČR v Praze se umístily v párech na 5. místě. Na Mistrovství Evropy v roce 1999 v tureckém Istanbulu se dostaly na 8. místo...“⁴⁷

Roku 2008 na OH v Pekingu už Soňa Bernardová závodila s nynější kolegyní Alžbětou Dufkovou, s níž obsadila po technické a volné sestavě 18. místo. OH v Londýně roku 2012 opět reprezentovala Českou republiku a získaly obdivuhodné 14. místo, které se stalo vrcholem jejich závodní kariéry. Na olympijských hrách v Rio de Janeiru roku 2016 nás reprezentovala Soňa Bernardová už popáté a Alžběta Dufková potřetí. Soňa se před kvalifikací potýkala se zlomenou rukou, kterou si zranila při tréninku. Vzhledem k tomu, že jí už bylo jednačtyřicet let, chtěla být na olympiádě v Riu jen v pozici trenéra. Proto k sobě přivzaly k náhradnici Elišku Skácalovou. Ta měla ovšem od roku 2015 problémy s natrženými vazy v rameni, takže se musela Bernardová vrátit zpět do vody a začít znovu trénovat.

Velkým překvapením a průlomem bylo roku 2015 na MS v Kazani, když světovou příčku ovládli Američané Christina Jonesová a Bill May. Od té doby se mohou

⁴⁷ Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. Brno: Masarykova univerzita, s. 107.

světových šampionátů v synchronizovaném plavání zúčastnit i muži, ale pouze v páru se ženami.

Obrázek 13. Na fotografii vlevo jsou zástupci synchronizovaného plavání z Ruska Aleksandr Malcev a Darina Valitovová. Fotografie vpravo zachycuje vítěze Christinu Jonesovou a Billa Meye z USA, když v Kazani na mistrovství světa roku 2015 získali prémiový titul, v závodě smíšených dvojic v synchronizovaném plavání. Zdroj: <https://www.sport.cz/ostatni/vodni-sporty/clanek/694114-obrazem-totalni-prulom-chlapi-se-nacpali-mezi-akvabely-nektere-brblaji-s-nimi-i-ministr.html>.

V současné době je na území České republiky třináct oddílů synchronizovaného plavání, ale jen některé z nich se mu věnují na celostátní úrovni.

O tom jaké synchronizované plavání je, by ostatně mohli říct své i devět statečných, neboli „krasoplavci“, kteří se dali dohromady roku 1999. Muži různého věku, profesí a zájmů spolu začali trénovat. „...*Nechtěli jsme bavit jenom sebe, ale i ty, kteří nám fandili. Jakmile jsme nacvičili celou sestavu, začali jsme se připravovat na naše první veřejné vystoupení. Nemohli jsme se rovnat uměleckému projevu akvabel, ale chtěli jsme přinést do bazénu trochu sebeironie a legrace...*“⁴⁸

⁴⁸ Krasoplavci. (2007). Získáno 1. června 2017, z <http://www.krasoplavci.cz/1-vznik-a-idea/1-vznik-a-idea.html>

Obrázek 14. Na fotografiích je zachycen tým mužů z České republiky, kteří se nazývají krasoplavci. Předvádějí exhibiční vystoupení napodobující synchronizované plavání. O choreografii se jim stará trenérka Kateřina Chocová, která je zachycena na fotografii vpravo nahoře. Zdroj: <http://www.krasoplavci.cz/>.

6.2 Nejvýznamnější osobnosti České republiky v synchronizovaném plavání

Soňa Bernardová, trenérka a reprezentantka České republiky v synchronizovaném plavání

Soňa Bernardová se narodila 2. února 1976 v Brně. Vystudovaná advokátka i přes svoji náročnou práci zvládá několikahodinovou dřinu v bazénu. Pro synchronizované plavání. Patří mezi naše stěžejní akvabely a bývá označována jako „Jágr českých bazénů“. Pětinásobná olympionička Bernardová je jednou z reprezentantek České republiky v synchronizovaném plavání. Pro Idnes.cz řekla: *„...Nedokázala bych opustit bazén. Myslím, že to tak má každý, kdo propadne sportu a stane se pro něj vášní. Když cyklista skončí s kariérou, tak to neznamena, že už nesesedne na kolo, lyžař nepřestane jezdit ze svahu. I kdybych ukončila kariéru, tak bych si stejně šla zaplavat. A když to pořád zvládám na slušné úrovni a držíme krok se světovou špičkou, tak proč v tom nepokračovat...“⁴⁹*

Soňa se dostala k synchronizovanému plavání už v dětských letech. Její maminka byla závodní plavkyně a nechtěla, aby i Soňa závodně plavala, protože to bylo velmi náročné. Myslela si, že práce akvabely lehčí. To se ukázalo jako pravý opak. Měli bazén hned vedle domova, a proto vše bylo asi jednodušší. Soňa zpočátku netušila, jak jí tento sport ohromí.

K jejím největším úspěchům patří 7. místo z mistrovství Evropy roku 2010, kdy plavala sólo, a 8. místo v jednotlivcích i dvojicích z mistrovství Evropy roku 2006 v synchronizovaném plavání. Mezi její další úspěchy patří 9. místo z mistrovství světa 2009, kdy plavala sólo a 8. místo z mistrovství Evropy 2014 také v sólo. Její kariéra v synchronizovaném plavání jde pořád nahoru, dokazuje to i fakt, že je několikanásobnou mistryní ČR v synchronizovaném plavání.

Po spoustě několikahodinových tréninků, neustálé pílí a vytrvalosti je skvělé vidět výsledky. V České republice tento sport není až tak rozšířený, a proto se jím akvabely neuzívají. Mají podporu z fondu ministerstva, plavecký svaz jim pomáhá se

⁴⁹ Akvabela Bernardová míří na pátou olympiádu: Nejvysněnější bylo Sydney. (2014). Získání 1. června 2017, z http://oh.idnes.cz/akvabela-bernardova-miri-na-patou-olympiadu-fzg-/oh-plavecke-sporty.aspx?c=A160723_123620_olympiada-rio-2016_par.

zajištěním bazénů a pokrývá největší část výdajů. Jedna plavecká sezóna je vyjde zhruba na 2 milióny korun.

Roku 2000 se konaly Olympijské hry v Sydney, kde Soňa reprezentovala Českou republiku Soňa, spolu se svou dřívější plaveckou kolegyní Janou Rybářovou. „...První olympiáda pro mě byla největší bomba. Člověk je ze všeho ohromený, všechno vnímá ve stylu „wow“. Potkává sportovce, u kterých si nikdy nemyslel, že je potká, sedí v jídelně s basketbalisty z NBA a tak dále. Naprosto jsem nechápala, do jakého světa jsem se dostala. Na druhou stranu těch emocí bylo najednou strašně moc...“⁵⁰

Obrázek 15. Fotografie vlevo zachycuje Soňu Bernardovou. Fotografie je pořízena na mistrovství světa v synchronizovaném plavání v Barceloně roku 2013. Fotografie nahoře představuje profilové foto Soni Bernardové z LOH 2016 v Rio de Janeiru. Na fotografii vpravo jsou reprezentantky České republiky v synchronizovaném plavání na LOH v Rio de Janeiru, zleva Alžběta Dufková a Soňa Bernardová. Zdroj:<http://oh.idnes.cz/akvabela-bernardova-miri-na-patou-olympiadu-fzg-/oh-plavecke->

V roce 2004 se Soňa zúčastnila LOH v Aténách se svojí další kolegyní Ivou Bursovou. Vybojovaly 15. místo, to byl v tu dobu velký úspěch. „...Z mého pohledu byly OH hrozně příjemné, protože se plavalo v otevřeném bazénu, bylo to u moře, panovalo krásné počasí. Prostě taková idyla...“⁵¹

⁵⁰ Akvabela Bernardová míří na pátou olympiádu: Nejvysněnější bylo Sydney. (2014). Získání 1. června 2017, z http://oh.idnes.cz/akvabela-bernardova-miri-na-patou-olympiadu-fzg-/oh-plavecke-sporty.aspx?c=A160723_123620_olympiada-rio-2016_par.

⁵¹ Tamtéž

Na LOH v Pekingu v roce 2008 reprezentovala Českou republiku (v synchronizovaném plavání) se svou nynější plaveckou kolegyní Alžbětou Dufkovou. I když skončily už v kvalifikaci, obsadily krásné 18. místo jak v technické, tak ve volné sestavě. Od postupu do finále je dělilo jen 2,25 bodu. „...Bazén sice měl nádhernou architekturu, ale byl strašně studený, takže to pro mě nebyla nejpříjemnější soutěž. Na druhou stranu se Číňané snažili, aby bylo všechno pompézní, a nevím, jestli to ještě někdy někdo trumfne. V nadsázce dokázali poručit větru a dešti...⁵²“ řekla pro idnes.cz Soňa.

Obrázek 16. Na fotografii vlevo jsou reprezentantky České republiky v synchronizovaném plavání na LOH v Pekingu roku 2008, zleva Alžběta Dufková a Soňa Bernardová. Fotografie vpravo zachycuje olympijské vítězky z LOH v Pekingu Anastasii Davydovovou a Anastasii Jermakovovou z Ruska. Zdroj: http://oh.idnes.cz/akvabely-bernardova-a-dufkova-skoncily-v-kvalifikaci-pc8-/olympiada-pekings.aspx?c=A080819_123935_olympiada-pekings_rou.

V roce 2012 nás reprezentovala na OH v Londýně opět spolu s Alžbětou Dufkovou, kde obsadily 14. místo. Finále jim uteklo jen o fous, když do finále postupovalo dvanáct párů. Přestože se do finále nedostaly kvůli nepříznivé reakci rozhodčích, velice ji tam ohromila atmosféra. Pro idnes.cz řekla: „...Z mého pohledu nejpříjemnější a nejpřátelštější olympiáda. Mohli jste skočit do metra a zajet do Českého domu nebo na kafe, takže jsem se cítila jako doma. Navíc bylo hrozně

⁵² Akvabela Bernardová míří na pátou olympiádu: Nejvysněnější bylo Sydney. (2014). Získání 1. června 2017, z http://oh.idnes.cz/akvabela-bernardova-miri-na-patou-olympiadu-fzg-/oh-plavecke-sporty.aspx?c=A160723_123620_olympiada-rio-2016_par.

příjemné, že tam bylo hodně českých fanoušků, jejich podpora byla hodně znát a strašně nám pomohla...⁵³

České olympioničky vzaly pod svá křídla novou náhradnici Elišku Skácalovou, která byla maturantkou a měla nahradit Bernardovou na OH v Riu roku 2016. Bohužel se tak nestalo, Eliška musela ze zdravotních důvodů odstoupit, a proto se musela Soňa vrátit zpátky do plného tréninku. Po volném programu byly v kvalifikaci 16. a nakonec obsadily 18. místo. Ve svých 40 letech byla na olympijských hrách nejstarší závodnicí v soutěži v synchronizovaném plavání.

⁵³ Akvabela Bernardová míří na pátou olympiádu: Nejvysněnější bylo Sydney. (2014). Získání 1. června 2017, z http://oh.idnes.cz/akvabela-bernardova-miri-na-patou-olympiadu-fzg-/oh-plavecke-sporty.aspx?c=A160723_123620_olympiada-rio-2016_par.

Alžběta Dufková, současná reprezentantka České republiky v synchronizovaném plavání

Alžběta se narodila 19. dubna roku 1990 v Brně. Spolu se Soňou Bernardovou tvoří reprezentační pár České republiky v synchronizovaném plavání. I ona stejně jako Soňa začala s plaváním v dětství. K plavání ji přivedli rodiče se záměrem, aby se naučila plavat. Dopadlo to trochu jinak, než si rodiče představovali. Aby přivedl dcerku na nábor malých akvabel, prozradila Alžbětině otci Radka Doležalová⁵⁴ (byla jeho žákyní na střední škole). Ta se od té doby mladým akvabelám věnuje už několik let.

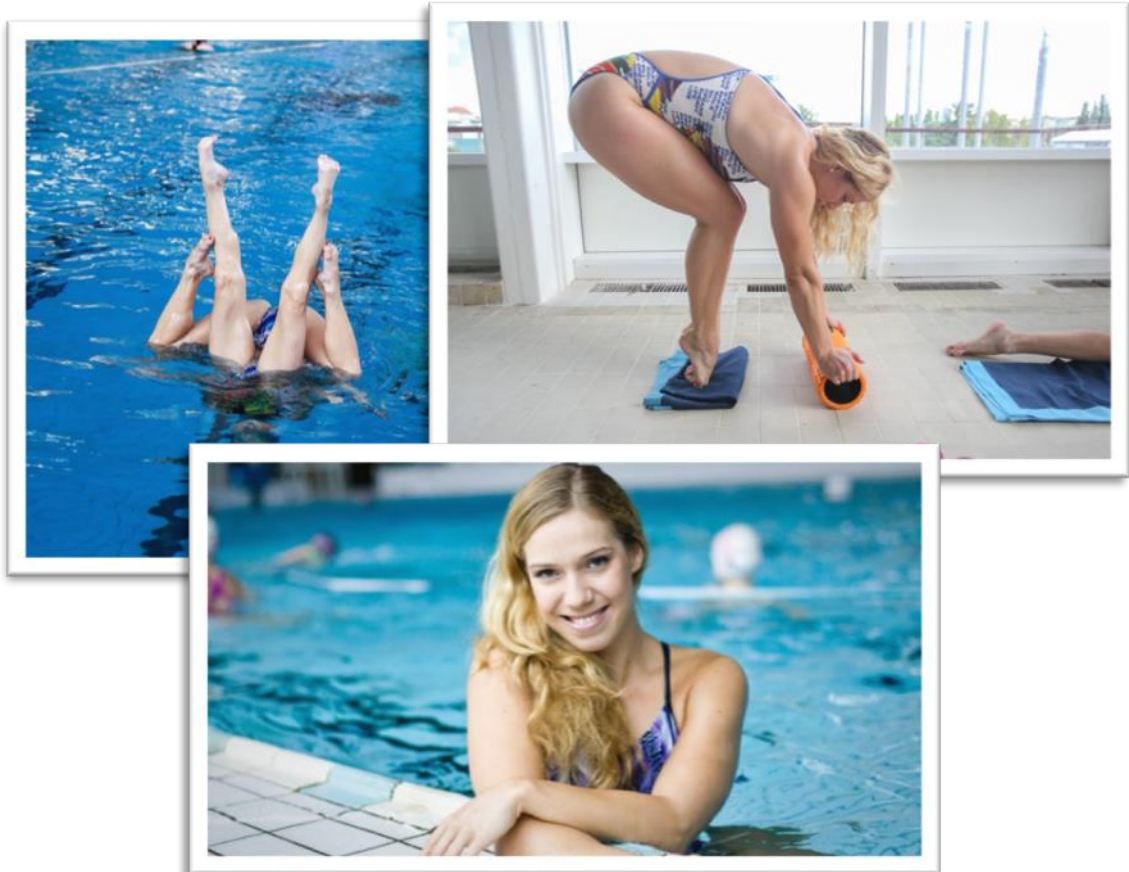
Mezi Alžbětiny největší úspěchy patří 8. místo z mistrovství Evropy roku 2010 v kategorii dvojic, které vybojovaly společně se Soňou Bernardovou. I ona sama se pyšní několika triumfy, jako je například 10. místo z mistrovství Evropy roku 2007 v jednotlivcích a 12. místo z mistrovství Evropy roku 2008 také v jednotlivcích. Její úspěchy jsou podmíněny několikahodinovými tréninky, neustálým úsilím a hlavně přizpůsobením celkového životního stylu a veškerého času tréninkům. Se Soňou mají spoustu dalších společných úspěchů, ke kterým patří například 10. místo z mistrovství Evropy roku 2008 nebo dvakrát 7. místo z mistrovství Evropy roku 2016 v technické a volné sestavě. Stejně jako Soňa je několikanásobnou mistryní České republiky, a proto se Soňou tvoří špičku České republiky v synchronizovaném plavání.

Svých prvních letních olympijských her se zúčastnila roku 2008 v Pekingu. I přes dokonalé provedení volné a technické sestavy to na finále nestačilo. Skončily na 18. místě a od finále je dělilo pouhých 2,25 bodů. V tu dobu byla Alžběta ještě na gymnáziu. Skloubit školu a tréninky bylo z časového hlediska neúnosné, a proto školu na rok přerušila a odjela trénovat do USA.

Roku 2012 absolvovala své druhé olympijské hry v Londýně, kde byla opět po boku své kolegyně Soni Bernardové. Získaly neuvěřitelné 14. místo, které je pro ni dosavadním největším úspěchem. V tu dobu už studovala vysokou školu a ta šla lépe skloubit s náročnými tréninky. Na otázku, co je na synchronizovaném plavání nejtěžší, odpověděla: „...*Akvabely jsou hodnoceny jako velice náročný sport, který je ve své podstatě silově-vytrvalostní. Sestava trvá 3,5 minuty a je celá ve vodním prostředí, které tělu vytváří automatický odpor. Nesmíme používat dno, přitom plavat stále co nejvíce nad hladinou. Sestava se skládá ze šlapání vody s rukama vzhůru nebo z figur*

⁵⁴ Radka Doležalová je nyní fyzioterapeutka Českých reprezentantek v synchronizovaném plavání.

s neustálým zadržováním dechu. To vše s prvky gymnastiky, flexibility, akrobacie, výbušnosti při výjezdech nad hladinu za předpokladu absolutní synchronizace a maximálního uměleckého projevu...⁵⁵

Obrázek 17. Na fotografii vlevo je jeden z prvků z připravované stavy pro LOH v Riu v podání Alžběty Dufkové a Soni Bernardové. Fotografie vpravo zachycuje Alžbětu Dufkovou při jednom z tréninků s fyzioterapeutkou, kdy trénují pružnost a hlavně napnuté špičky. Fotografie dole zachycuje Alžbětu Dufkovou při jednom z tréninků na OH v Rio de Janeiru. Zdroj: <http://vyznamneosobnosti.cz/alzbeta-dufkova/>.

Roku 2016 se zúčastnila olympijských her v Rio de Janeiru, znovu po boku Soni Bernardové. Dosáhly na obdivuhodné 18. místo.

Nyní Alžběta pilně trénuje a připravuje se na další reprezentování České republiky v synchronizovaném plavání.

⁵⁵ ROZHOVOR: Alžběta Dufková. (2015). Získáno 1. června 2017, z <http://info.centrumbrna.cz/rozhovor-alzbeta-dufkova>.

Řízený online rozhovor se současnými reprezentantky České republiky v synchronizovaném plavání Alžbětou Dufkovou a Soňou Bernardovou

Jak jste se dostaly k tomuto sportu? Byl to čistě váš nápad, nebo vás k tomu přivedli rodiče?

Dufková: Do akvabel mě přivedli ve čtyřech letech rodiče s tím záměrem, abych se naučila plavat. Dopadlo to trošku jinak, než si to představovali, ale jsou za to rádi. Ne vždycky se rodiče trefí hned napoprvé se sportem, který člověka baví.

Bernardová: Moje maminka plavala a věděla, co obnáší tvrdý závodní trénink. Věděla, co jsou ranní a odpolední tréninky, že je to dřina, posilovna, a myslela si, že akvabely jsou trošku jiné, je to líbivější, hezčí. S hrůzou zjistila, že od šesté sedmé třídy jsme stejně začaly chodit taky na ranní tréninky, a brzy pochopila, že u akvabel je to stejná dřina, možná je to ještě časově náročnější vzhledem k podobnosti s uměním.

Jaké musí mít člověk předpoklady, aby se stal synchronizovaným plavcem?

Dufková: Nějaká ta fyziologie je určitě potřeba. Kdo má od přírody krásně propnutá kolena a špičky zahnuté, má velkou výhodu. Samozřejmě na všem se dá pracovat, i na somatotypu. Je dobré, když člověk plave duo nebo tým, aby spoluplavkyně vypadaly podobně, nejlépe je plavat s dvojčetem. Výhodu mají Rakušanky, ty jsou dvojčata. Nebo v Rusku, kde mají spousty talentů, můžou vybrat holky, které se k sobě hodí. Nás v Česku je míň, musíme se víc snažit to sladit.

Bernardová: Důležitý je také cit pro vodu. Synchronizované plavání je komplexní sport, roli hraje i cit pro hudbu, umět ji počítat, umět jí naslouchat, je to sport s uměleckým zázemím. Byť se všechno dá naučit, je důležité umět sestavu prodat, předvést, udělat show.

Jak jste se seznámily? A kdy jste se rozhodly plavat jako jeden tým?

Dufková: My jsme ze stejného oddílu, Tesla Brno, a všechno začalo na mistrovství republiky 2006, kdy Soňa byla v sóle první a já druhá. Její bývalá partnerka zrovna skončila a dvě nejlepší závodnice obvykle plavou duo, takže tak to vzniklo.

Bernardová: Já měla takový volnější rok, plavala jsem už jen sólo a jako trenérka jsem se věnovala týmu, kde byla nejlepší akvabelou Bětka. Pak jsme si říkaly, proč to nezkusit, žádné duo tu nebylo, tak jsme do toho šly a v krátké době jsme daly dohromady sestavu. Na mistrovství Evropy jsme byly osmé a na mistrovství světa v Melbourne v roce 2007 třinácté, skončily jsme těsně za finále. To byly úspěchy, které říkaly, že to půjde.

Co říkáte na muže ve svém sportu?

Dufková: Mně to přijde zajímavé, jako příjemné zpestření našeho sportu. V Kazani to diváky bavilo. Vezměte si krasobruslení, tam se také každý rád podívá na smíšenou dvojici. Je to něco podobného, akorát ve vodě, takže proč ne? Budeme pracovat na tom, abychom vytrénovaly mladé akvabeláky.

Bernardová: Souhlasím, ale zařadila bych tuto disciplínu zvlášť a nechala bych pouze volnou sestavu. Můj názor je, že smíšený pár se nejlépe projeví ve volné sestavě, která není striktně omezena pravidly. V technické sestavě musíte plavat synchronně, předvést dané prvky. Smíšený pár vidím ve free části, v show. Na olympiádu se tahle disciplína zatím nezařadila, ale figuruje jako soutěž na mistrovství světa, uvidíme, jaký bude její další osud.

Co plánujete dělat, až přestanete se svou kariérou? Chcete u sportu zůstat?

Dufková: Myslím, že hodně lidí, kteří k akvabelám přičichnou, se od nich neoprostí. Určitě si neřekneme: „*Tak a teď už nepůjdu na bazén!*“. Zvlášť když to děláme tak dlouho. Soňa má svou advokátní kancelář, já teď končím magisterské studium, ale nebráním se ani trénování či práci s mládeží. Trénujeme všechny možné věkové kategorie už od malých dětí.

Bernardová: Náš hlavní problém je, že tu máme málo kvalitních trenérů. Ti, co zde působí, mají málokdy trenéřinu jako hlavní práci, spíše koníček při hlavním zaměstnání. Náš sport by si zasloužil posunutí na profesionální úroveň.

Eliška Skácalová, současná reprezentantka České republiky v synchronizovaném plavání

Eliška se narodila 7. prosince 1994 v Olomouci. Je velkým objevem pro české synchronizované plavání. Dosáhla už spousty úspěchů, ke kterým patří mistrovský titul z roku 2012 v sólových sestavách a účast na mistrovství světa juniorek v Řecku, kde byla jako jediná z České republiky. Jejím velkým úspěchem je také 15. místo na mistrovství Evropy 2016 v Londýně a 3. místo na mistrovství ČR 2016 v sólových sestavách v kategorii Seniorky.

Své první soustředění absolvovala ve Spojených státech amerických společně s naší reprezentantkou Alžbětou Dufkovou, kde společně s choreografem Stephanem Miermontem složily nové sestavy českého reprezentačního dua. Jelikož má od roku 2015 má zdravotní problémy v podobě natrženého vazů v rameni, nemohla se kvůli tomu zúčastnit OH v Rio de Janeiru roku 2016. I když intenzivně rehabilituje, nemůže se stoprocentně účastnit tréninku.

Obrázek 18. Na fotografii vlevo jsou současné reprezentantky České republiky v synchronizovaném plavání zleva Soňa Bernardová, náhradnice Eliška Skácalová a Alžběta Dufková. Fotografie vpravo je pořízena na brněnské přehradě zleva Eliška a Alžběta. Zdroj: <http://brnensky.denik.cz/galerie/akvabely-brno-dufkova-skacalova-bernardova.html?mm=4810694>.

6.3 Přehled nejvýznamnějších center synchronizovaného plavání v České republice

V současné době má Česká republika 13 oddílů synchronizovaného plavání, a to BCDOs Ostrava, KomBr Brno, MedKl Kladno, NepP Praha, POFM Frýdek, PosPí Písek, SCPAP Pardubice, SIPI Plzeň, SkpKB Brno, SnKV Karlovy Vary, TeBr Brno, TJTÁ Tábor, UnOl Olomouc. Některé kluby mají dlouholetou tradici jak tréninkovou tak závodní, jiné kluby existují teprve několik let. Nejstarším oddílem synchronizovaného plavání, který vznikl roku 1965 na území ČSSR, byl SK UP Olomouc a nejmladším klubem, který vznikl už na území České republiky roku 2010, byl plavecký oddíl Frýdek Místek. Od počátků synchronizovaného plavání existovaly oddíly, které postupem času měnily svůj název, anebo byly z finančních důvodů nuceny zrušit svůj oddíl, a proto jsem zde popsala pouze oddíly, které existují nyní.

I přes veškerou snahu se mi nepodařilo sehnat ucelenou historii o některých existujících klubech. Některé kluby si vedou kroniky, díky kterým bylo možno získat historii jednotlivých oddílů synchronizovaného plavání v České republice, ale všechny oddíly je nemají, proto bylo poměrně těžké o některých klubech něco sepsat.

SC plavecký areál Pardubice

Pardubický oddíl synchronizovaného plavání existuje od roku 1993, a ani v tomto oddílu to nebylo jinak, než u ostatních. V průběhu let se zde vystříдалo několik závodnic a trenérek. Nadšené závodnice se po ukončení kariéry nevrátily jako trenérky zpět k synchronizovanému plavání. Nedostatek zkušeností možná vedl bývalé závodnice jiným směr, než k trenérským. Roku 2006 přišlo do oddílu spousta nových trenérek, které přinesly nové „světlo“. Od té doby tam zůstaly pouze závodnice, které se tomuto sportu věnují na závodní úrovni. Výkonnost Pardubických akvabel šla nahoru, díky zvyšující se náročnosti tréninků. Pardubický oddíl v nynější době reprezentuje přibližně 20 závodnic z různých kategorií.

TJ Tábor

Oddíl synchronizovaného plavání v TJ Tábor vznikl roku 1983 na popud letního soustředění pražského oddílu TJ Slavoj Hloubětín v Táboře. Z počátků nebylo synchronizované plavání tolik rozšířeno, a proto ze začátku měl klub 45 děvčat ve věku

8 až 12 let. Zpočátku se děvčata učila základům plavání a poté se věnovala figurám. Pod svými křídly je měly J. Chmelová, V. Buštová a L. Kubešová. Tréninky probíhaly dvakrát týdně dvě hodiny. Poprvé se na soutěži objevil tábořský oddíl 25. května 1985 a startovalo tam 5 zákyň.

V roce 1987 se začala projevat píle a náročnost tréninků na závodech v Bratislavě, kde skončila závodnice z TJ Tábor na 3. místě v kategorii mladších zákyň. Od roku 1988 se členky oddílu synchronizovaného plavání zúčastňovaly závodů v Bratislavě, kde obsazovaly první příčky, což v tu dobu a silnou konkurenci byl velký úspěch. Na republikové soutěži roku 1991 jim o „chlup“ uteklo umístění, kdy jejich nejlepší členka obsadila krásné 4. místo.

Rok 1993 se stal přelomovým, kde jejich závodnice získala na mistrovství České republiky v Praze 3. místo. Nezávodily jen v sólových sestavách, ale také v týmových a obsadily 4. místo. Velmi úspěšný se pro tábořský oddíl stal rok 1995, kde na republikovém šampionátu mladších zákyň obsadila jedna členka mistrovský titul a stala se tak mistryní České republiky. V sezóně 1997 a 1998 se tábořské akvabely zúčastnily dalších soutěží a nejlepší výkon dosáhla mladší zákyň, která obsadila 4. místo a vyplavala si tak II. výkonnostní třídu žen.

MedKI - SK Medúza Kladno

Oddíl synchronizovaného plavání SK Medúza Kladno byl založen v roce 1997. Oproti ostatním klubům měl tento oddíl od začátků poněkud horší podmínky. Ať už se jedná o tréninkové nebo i materiální podmínky. Tréninky probíhali dvakrát týdně v bazénu a dvakrát týdně v tělocvičně. Vzhledem k náročnosti tréninků mnoho závodnic odchází a vrhá se na závodní plavání. I tento oddíl má jak nejmladší závodnice tak i starší.

U nejmladších závodnic pravidelně přivážejí několik medailí ze soutěží. I přesto, že kladenské akvabely netráví v bazénu takové množství času jako ostatní kluby, kvalifikují se na mistrovství České republiky, kde obsazují krásná místa. Na mistrovství Slovenska tým mladších obsadil druhé místo.

KomBr – Kometa Brno

Tento oddíl synchronizovaného plavání vznikl roku 1990 a je součástí klubu plaveckých sportů policie při Sportovním klubu policie Kometa Brno. V současnosti tréninky probíhají dvakrát týdně v plaveckém bazénu, kde se akvabely prvně věnují plavání, a poté již pilují figury. Po zvládnutí těchto figur jsou členky plně připraveny na závody. I tento oddíl se zúčastňuje soutěží doma i v zahraničí, kde potvrzují svoji skvělou přípravu a domů si přivážejí skvělé výsledky. V současné době trénuje oddíl synchronizovaného plavání na bazénech v Brně na Ponávce a za Lužánkami.

Synchroklub Univerzity Palackého Olomouc

Synchronizované plavání má v Olomouci dlouholetou tradici. Bylo zde založeno už v roce 1965 zakladatelkami J. Klečkovou a Irenou Šišákovou. Díky J. Klečkové se tento oddíl velmi rozrůstal a ona sama tento sport propagovala. Napsala knihu *Synchronizované plavání*, ve které popisuje všechno, co se týče tohoto sportu.

Mezi první závodnice tohoto oddílu patřily studentky Univerzity Palackého a závodnice sportovního plavání. V roce 1966 – 1972 pořádaly olomoucké akvabely různá exhibiční vystoupení pro propagování tohoto sportu a také při otevírání nových bazénu a slavností. V roce 1973 uznali synchronizované plavání jako právoplatného člena plaveckého sportu, kde J. Klečkovou zvolili jako předsedkyni.

Olomoucký oddíl patří mezi čtyři nejslavnější a nejúspěšnější kluby České republiky. Každoročně se zúčastňují mezinárodních soutěží a vždy s medailovými úspěchy. Každoročně oddíl pořádá „Letní pohár města Olomouc“ a mistrovství České republiky.

TJ Slovan Karlovy Vary

Oddíl synchronizovaného plavání v TJ Slovan Karlovy Vary vznikl pod rukama Ireny Pelíškové v roce 1981. Téhož roku TJ uspořádala úspěšné náborové akce, kdy přišlo neuvěřitelných 93 zájemkyň a pouze 36 jich bylo vybráno a ty začaly pilně trénovat. Po roce tvrdé dřiny a spousty trénincích se členky oddílu vydaly na svoje první závody. I přes krátké trvání si odvezly vynikající výsledky k dalšímu pokračování.

Roku 1983 se uspořádal v Karlových Varech I. ročník závodu v synchronizovaném plavání s názvem Karlovarská růže. Nyní trénují v nové karlovarské Aréně, kde mají ideální tréninkové podmínky jak v hloubce bazénu, tak v délce pro figury a volné sestavy.

Oddíl pracuje pod vedením p. Pelíškové, která zde stále působí. I přesto, že dříve akvabely měly problémy s tréninky, jelikož celý rok trénovaly na otevřeném bazénu i tak se zúčastňovaly většiny soutěží. Členky oddílu se stále věnují týmovým vystoupením, díky kterým také vystupují a propagují dále tento sport.

V současné době má oddíl 70 členů z toho zhruba 50 členek ve věku od 10 do 19 let. Z těchto závodnic je 20 členek držitelkami výkonnostní třídy, na které dohlíží 7 trenérek a dvě rozhodčí.

SK Neptun Praha (dříve TJ Slavia IPS)

Začátkem 70. let začali v Praze vznikat nové oddíly synchronizovaného plavání. V roce 1972 si vzaly H. Postránecká a K. Vostárková pod svá křídla akvabely z TJ Slavia IPS. Začaly pravidelně trénovat v centru Prahy. Do roku 1974 byly akvabely zaměřeny spíše na přípravu různých vystoupení, jelikož první oficiální závody se konaly až déle. Konkurenci jim tvořily závodnice ze tří brněnských oddílů, z Prahy a Olomouce.

Od roku 1976 byl zahájen provoz na novém bazénu v Edenu a konečně i tento oddíl má svůj bazén. Koncem 70. let se oddíl rozrostl o další mladé závodnice různých věkových kategorií, které se po krátké době zúčastnily soutěží, kde získaly krásné umístění. Rok 1979 byl pro TJ Slavia IPS smutný, jelikož musela zrušit oddíl akvabel díky nepřízni ostatních oddílů. I přes vynikající výsledky, kterých dosahovaly na soutěžích, to na udržení klubu nestačilo. Od té doby už nebyli zastřešeni pod tělovýchovnou jednotou, ale i tak bojovaly o co nejlepší výsledky.

Rok 1981 byl přelomovým, jelikož se oddíl synchronizovaného plavání začlenil do TJ Parku kultury a oddechu Julia Fučíka. Netrvalo dlouho a rok po tom se podařilo založit druhý oddíl akvabel pod hlavičkou TJ Slavoj Hloubětín. Největším úspěchem byl roku 1983 na mistrovství ČSR, kde ženy obsadily 2. místo v týmu.

Dlouho netrvalo a roku 1990 byl založen Poseidon club v Praze a oddíl synchronizovaného plavání si tak vzal pod hlavičku. Akvabely měly skvělé zázemí a to v podobě vlastního bazénu. Rok 1997 byl pro závodnice velice úspěšný, jelikož si

přivezly z mistrovství ČR spoustu medailí a to v kategorii starší žákyně, mladší žákyně a dorostenky. Tentýž rok dostaly nabídku strávit měsíc v Sýrii a trénovat tam pod podmínkou, že každý večer předvedou půlhodinové vystoupení. Od té doby se každý rok zúčastňovaly mistrovství ČR, kde obsazovaly skvělá umístění.

V září roku 1999 proběhla registrace nového sportovního klubu Neptun. Ikdyž oddíl synchronizovaného plavání prošel spousty kluby a několik z nich už dávno zaniklo, tento klub se stal osudným a do dnešní doby oddíl funguje pod SK Neptun Praha.

POFM – Plavecký oddíl Frýdek Místek

Plavecký oddíl se od roku 2008 věnuje závodnímu plavání a od roku 2010 se otevřel i oddíl synchronizovaného plavání. Jelikož se jedná o nejmladší klub na území v České republice, nemají tolik úspěchů z mezinárodních a republikových soutěží. V současnosti tréninky probíhají třikrát týdně ve vodě a dvakrát týdně se věnují suché přípravě.

TJ TESLA BRNO

Oddíl synchronizovaného plavání vznikl roku 1971 a to přestupem závodnic z TJ Šmeralovy závody. Ze začátků měl oddíl okolo 50 členek z různých věkových kategorií. Trénovalo se jednou týdně a to v neděli odpoledních hodinách. Dříve se některé členky TJ Tesla Brno věnovaly pouze propagační činnosti a exhibičním vystoupením. Od začátků až po rok 1977 se závodnice věnovaly mimo závodní činnosti v rámci různých oslav.

Oddíl synchronizovaného plavání se zúčastnil mistrovství světa v Berlíně v roce 1978, kde se jednalo spíše o takovou akademii neboli předvedení různých sestav. Náročnosti tréninků jak ve vodě, tak v suché přípravě vyzdvihovalo spoustu členek k nejlepším výkonům. Tomu svědčí i to, že každým rokem přibývá spoustu malých akvabel a nyní má oddíl okolo 150 členů a může se pyšnit tím, že patří mezi republikovou špičku.

Na každém mistrovství světa a mistrovství Evropy můžeme vidět zástupkyně TJ Tesla Brno, které i přes to, že nedosahují takové úrovně, jako jiné světové země se mohou pyšnit skvělými výsledky. Vypovídá o tom i to, že zrovna v tomto oddílu synchronizovaného plavání jsou naše nejlepší, současné, několika násobné reprezentantky na olympijských hrách Soňa Bernardová a Alžběta Dufková. Místo Soni začíná svoji olympijskou přípravu mladěunká Eliška Skácalová, a Soňa zaujímá pozici trenérky.

Obrázek 19. Na fotografii vlevo nahoře jsou akvabely z plaveckého oddílu Frýdek Místek. Fotografie vlevo představuje úspěšný bronzový tým akvabel z MČR v synchronizovaném plavání roku 2012 z plaveckého oddílu SK UP Olomouc. Na fotografii vpravo je v současnosti nejlepší tým v synchronizovaném plavání, a to akvabely z Ruska. Zdroj: <http://www.plavanifm.cz/sekce/akvabely/>, <http://www.olomouc.cz/zpravy/clanek/Olomoucke-akvabely-bodovaly-na-mistrovstvi-republiky-dospelych-Maji-z-nej-tri-bronzy-18031>.

7 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit ucelený obraz o historii synchronizovaného plavání v České republice. Práce je zaměřena na počátky synchronizovaného plavání u nás a jeho vývoj až do současnosti.

Bakalářská práce se člení na čtyři hlavní části. První z nich je věnovaná historickému vývoji plavání od počátků až po vznik synchronizovaného plavání. Druhá část obsahuje vysvětlení pojmu synchronizovaného plavání, a jaké předpoklady by měla mít akvabela. Součástí je také přehled pravidel synchronizovaného plavání a nástin soutěží synchronizovaného plavání. Třetí část, zaměřující se na historii synchronizovaného plavání ve světě, popisuje prvopočátek synchronizovaného plavání ve světě a její důležité osoby pro rozvoj a vznik tohoto sportu. Poslední, čtvrtá část, představuje historii synchronizovaného plavání v České republice spolu s jejími současnými reprezentantkami České republiky. Součástí je také přehled nejvýznamnějších center České republiky v synchronizovaném plavání. Nejvíce získaných informací je logicky od největších klubů, které jsou pro Českou republiku stěžejní. Součástí je také historický vývoj plavání v České republice, kterému se věnuji na úvod.

Tímto bych ráda poděkovala všem klubům, které mi dovolily nahlédnout do svých kronik, a dále těm, kteří mi poskytli rozhovory, fotografie a byli ochotni mi věnovat svůj čas. Dále mé poděkování patří i Národní knihovně v Praze a Akademické knihovně Jihočeské univerzity, díky které jsem získala spoustu knih, které mi při psaní této práce velmi pomohly. Jako bývalou plavkyni synchronizovaného plavání mě toto téma velice zaujalo a jeho zpracování mě obohatilo. Do této práce jsem se snažila zařadit to nejzajímavější a nejdůležitější ze světové historie synchronizovaného plavání a co nejpodrobnější historii synchronizovaného plavání v České republice. Doufám, že zpracováním této práce jsem pomohla sjednotit historii o synchronizovaném plavání v České republice a zároveň jsem poskytla informace těm, kteří se o tento sport zajímají.

Seznam zkratek

AC Praha – Athletic club Praha
BCDOs – Baby Centrum Delfínek Ostrava
ČAS – Česká amatérský svaz
ČSR – Československá republika
ČSSR – Československá socialistická republika
ČSPS – Český svaz plaveckých sportů
FINA – Mezinárodní plavecká federace
KomBr – Kometa Brno, z.s.
ME – Mistrovství Evropy
MedKl – SK Medúza Kladno, z.s.
MOV – Mezinárodní olympijský výbor
MS – Mistrovství světa
NepP – Sportovní klub Neptun, Praha
NDR – Německá demokratická republika
NSR – Německá spolková republika
OH – Olympijské hry
POFM – Plavecký oddíl Frýdek
PosPí – Poseidon Písek
SCPAP – SC Plavecký areál Pardubice
SC – Sport club
SIPI – Plavecký klub Slávia VŠ Plzeň
SK – Sportovní klub
SK Podolí – Sportovní klub Podolí
SK Slávia – Sportovní klub Slávia
SkpKB – SKP Kometa Brno, z.s.
SnKV – TJ Slovan Karlovy Vary
TeBr – TJ Tesla Brno, z.s.
TJTá – TJ Tábor
TJ – Tělocvičná jednota
UnOl – Synchron. klub Univerzity Palackého Olomouc
z.s. – Zapsaný spolek

Prameny a literatura

Literatura

- Bean, D. P. (2005). *Synchronized Swimming: An American History*. United States: McFarland & Company.
- Giehl, J., & Hahn, M. (2000). *Plavání*. České Budějovice: KOPP nakladatelství.
- Hofer, Z., Jasan, L., & Smolík, P. (2011). *Technika plaveckých způsobů*. Praha: Karolinum.
- Hoch, M., & Černušák, V. (1983). *Plavání (Teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Kadlec, P., & Kratochvíl, J. (2009). *Kniha sportů*. Praha: Euromedia Group k. s.
- Klečková, J. (1992). *Synchronizované plavání*. Olomouc: rektorát UP.
- Kovařovic, K., Felgrová, I., & Peslová, E. (2009). *Plavání – plavecké sporty a plavání ve vícebojích*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Kousalová, T. (2011). *Vývoj synchronizovaného plavání v letech 1989 až 2010*. (Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Brno).
- Motyčka, J. (2001). *Teorie plaveckých sportů*. (Masarykova univerzita, Brno).
- Novák, J. (1988). *Zdravotní problematika synchronizovaného plavání*. Skripta, Praha.
- Patera, F. (1975). *Charakteristika synchronizovaného plavání*. (Skripta pro školení cvičitelů, Prostějov).
- Pokorná, J., & Smolík, P. (2005). *Synchronizované plavání v programu 3. semestru výuky posluchačů UK FTVS*. Praha: FTVS UK.
- Rouse, J. (1997). *The young swimmer*. United States: DK Children.
- Tlustý, T., & Štumbauer, J. (2013). *Tělesná výchova a sport v organizacích YMCA a YWCA v meziválečném Československu*. České Budějovice: Vlastimil Johanus Tiskárna.
- Vostárková, K. (2009). *Pravidla synchronizovaného plavání: platná od 1. 1. 2009*. Praha: Český svaz plaveckých sportů.

Periodika

- České národní listy, roč. 1938.
- Sportovní listy, roč. 2013.

Internetové zdroje

- http://www.fsps.muni.cz/~kse/vyuka/plavani/synchro_pravidla_071108.pdf
- <http://www.atlasobscura.com>
- <http://www.smithsonianmag.com/history/synchronized-swimming-has-history-dates-back-ancient-rome-180960108/>
- <http://www.biography.com/news/inventor-synchronized-swimming>
- <http://hosted.stats.com/olympics/interactives/syncswimming/index.html>
- <http://www.australia.gov.au/about-australia/australian-story/annette-kellerman>
- <http://www.ishof.org/by-last-name.html>
- <http://www.mvcr.cz/clanek/bernardova-sona.aspx>

http://oh.idnes.cz/akvabela-bernardova-miri-na-patou-olympiadu-fzg-/oh-plavecke-sporty.aspx?c=A160723_123620_olympiada-rio-2016_par
<http://www.krasoplavci.cz/>
<http://www.registraceplavani.cz/index.php?pxa=A2&pxb=4>
<http://iks.upol.cz/wp-content/uploads/2014/04/Plav%C3%A1n%C3%AD.pdf>
http://www.seniortip.cz/?&module=article&uniqid_article=c4f7348a47b243b9dde8ed5d5c4d649e
http://www.synchro-plzen.cz/docs/Vseobecna_pravidla/Pravidla.pdf
<http://synchroswim.isport.com/synchronized-swimming-guides/history-of-synchronized-swimming>